

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМИ

Актуализация 2023 г.

април 2023 г.
София, България

Съдържание

Въведение.....	5
1 Макроикономически контекст и сценарий.....	6
Макроикономически перспективи за периода, обхванат от програмата	6
2 Отговор на политиката на основни икономически предизвикателства, идентифицирани в Специфичните препоръки на Съвета от 2022 г., в Доклада на ЕК за България от 2022 г. и в Съвместния доклад за заетостта за 2022 г.	8
Изпълнение на специфичните препоръки на Съвета от 2022 г.	8
Специфична препоръка 1	8
Специфична препоръка 2	32
Специфична препоръка 3	33
3 Напредък в изпълнението на основни реформи и инвестиции от ПВУ и перспективи за следващата година.....	39
4 Напредък по отношение на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР)	40
5 Използване на фондове на ЕС	50

Списък на използваните съкращения

АДБФП - Административни договори за безвъзмездна финансова помощ
АЗ – Агенция по заетостта
АСП – Агенция за социално подпомагане
БВП – Брутен вътрешен продукт
БНЕБ - Българска независима енергийна борса
БФП – Безвъзмездна финансова помощ
ВЕИ – Възобновяеми енергийни източници
ВИ – Възобновяеми източници
ВиК – водоснабдяване и канализация
ВОМР – водено от общностите местно развитие
ДБ – Държавен бюджет
ДВ – Държавен вестник
ДДС – данък върху добавената стойност
ЕЕ – енергийна ефективност
ЕЕОУДГ - „Енергийна ефективност за общински училища и детски градини“
ЕК – Европейска комисия
ЕС – Европейски съюз
ЕСИФ – Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ – Европейски Социален Фонд
ЕФМДРА – Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие
ЕЦИХ – Европейските цифрови иновационни хъбове
ЗАДС – Закона за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС – Закона за данък върху добавената стойност
ЗЕУ - Закон за електронното управление
ЗИД – Закон за изменение и допълнение
ЗПФ - Закон за публичните финанси
ИПК – Инвестиционната програма за климата
ИПМВ - Инвестиционна програма “Минерални води“

ИСЦИПР - Информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри
КАВ – качеството на атмосферния въздух
МВУ – Механизъм за възстановяване и устойчивост
МЕУ – Министерство на електронното управление
МС – Министерски съвет
МСП – малки и средни предприятия
НАП – Национална агенция за приходите
НДЕФ – Националният доверителен екофонд
НОИ – Национален осигурителен институт
НПВУ – Национален План за възстановяване и устойчивост
НПДЗ – Национален план за действие по заетостта
НПКНИ – Национална пътна карта за научна инфраструктура
НПР – Национална програма за реформи
НРПД – Национална рамка за приоритетни действия за Натура 2000
НС – Народно събрание
ООН - Организация на обединените нации
ОПДУ – Оперативна програма „Добро управление“
ОПОС – Оперативна програма „Околна среда“
ОПРЧР – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ПКИП – Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027
ПМДРА – Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури
ПМПК – Програма „Микропроекти за климата“
ПНИИДИТ – Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“
ПООСКП – програма „Опазване на околната среда и климатични промени“
ПОС – Програма „Околна среда“

ПРР 2021-2027 г. – Програма за развитие на регионите 2021-2027 г.

ПРЧР – Програма „Развитие на човешките ресурси“

ПСОВ – пречиствателни станции за отпадъчни води

ПГХ – подземно газохранилище

ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

ПУРБ – Плановете за управление на речните басейни

ПУРН - плановете за управление на риска от наводнения

РМС – Решение на Министерския съвет

РПИП – регионални прединвестиционни проучвания

РСУО – регионални сдружения за управление на отпадъците

СП – Специфична препоръка

ФМФИБ – Фонд мениджър на финансови инструменти в България

ФМ на ЕИП – финансов механизъм на Европейското икономическо пространство

ФСЕС - Фонд сигурност на електроенергийната система

ФСП – Фонд за справедлив преход

ХИПЦ – Хармонизиран индекс на потребителските цени

ЦВП – център за върхови постижения

ЦК – център за компетентност

ЦУР – Цели на ООН за устойчиво развитие ООН

DESI - Индекс на цифровата икономика и общество

LNG – втечен природен газ

MWh – Мегаватчас

Въведение

Актуализацията на Националната програма за реформи (НПР) за 2023 г. се изготвя в рамките на ежегодния цикъл на Европейския семестър.

Документът е съобразен с Годишната стратегия за устойчив растеж за 2023 г. и Доклада по механизма за ранно предупреждение, с които се поставя началото на семестъра за 2023 г. Акцентът в НПР е поставен върху областите от Националния доклад от 2022 г. и върху напредъка в адресирането на Специфичните препоръки (СП) на Съвета от 2022 г. Това се налага поради обстоятелството, че Европейската комисия (ЕК) ще публикува доклада за България за 2023 г. през месец май.

Актуализацията на НПР за 2023 г. е разработена в съответствие със средносрочната бюджетна прогноза за периода 2024–2026 г. и с Конвергентната програма на Република България (2023–2026 г.). Следва да се подчертае, че ЗДБРБ и Актуализираната бюджетна прогноза отразяват фискалните ефекти върху параметрите на бюджетната рамка при сценарий без промяна на политиките. Изборът на този сценарий е следствие от правомощията на настоящото служебно правителство. Програмата е повлияна от рамката на политиките, заложена в Закона за бюджета за 2022 г. и последващата му актуализация, а също така и от политическия цикъл, свързан с провеждането на предсрочни парламентарни избори в края на 2022 г. и началото на 2023 г. Последното имаше за резултат и по-късно одобрение от служебното правителство на Закон за бюджета за 2023 г. и на съпътстващата го Средносрочна бюджетна програма. България си запазва правото на последваща актуализация на НПР и Конвергентната програма, в която да се отразят политиките и приоритетите, одобрени от евентуално ново правителство или от мнозинството депутати в Народното събрание.

Заложените в програмата ангажименти и мерки са съобразени и с изпълнението на принципите и правата от Европейския стълб на социални права (ЕССП). Представени са и мерки в изпълнение на Целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР). Изпълнението на НПР ще адресира и предложените реформи в Икономическия преглед на България от ОИСР от 2023 г., подсилвайки синхрона между Плана за възстановяване и устойчивост и процеса на присъединяване на България към ОИСР.

Националната програма за реформи включва пет раздела. Първият съдържа кратък преглед на макроикономическите очаквания. Вторият раздел включва мерки в отговор на препоръките и на констатираните пропуски в Националния доклад за България за 2022 г. За първа и трета СП, в табличен вид е представена конкретна информация за мерките, чрез които ще се реализират ангажиментите и целите на политиките в рамките на настоящия семестър. За втора СП е представена обобщена информация за напредъка по изпълнението. В третия раздел се представя информация по изпълнението на ключовите етапи и цели от Националния план за възстановяване и устойчивост от системата за докладване FENIX на ЕК. В четвъртия раздел се прави преглед на напредъка по ЦУР на ООН. Връзката между приоритетите във финансирането от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2021 – 2027 г. с идентифицираните предизвикателства в Националния доклад за България за 2022 г. и СП за 2022 г. е представена накратко в последния раздел.

1 Макроикономически контекст и сценарий

Макроикономически перспективи за периода, обхванат от програмата

През последните три години България запази стабилна своята фискална и външна позиция на фона на поредица от глобални кризи, породени първоначално от пандемията с COVID-19, а от 2022 г. и от войната на Русия в Украйна. Страната успя да се възстанови и преодолее негативните последици от пандемията още през 2021 г. През 2022 г. икономиката на България остана силна с реален растеж на БВП от 3.4%. Нарастването на производителността подкрепи растежа на износа и пазарните дялове на страната, а високото търсене на труд допринесе за намаляване нивото на безработицата до исторически ниско ниво от 4.3%. Страната посрещна новите предизвикателства, произтичащи от нарастващите международни цени на енергията, храните и засилващите се опасения относно енергийната сигурност. Правителството подкрепи бизнеса и домакинствата с мерки за компенсиране на високите енергийни цени, без да отслаби фискалната си позиция. Фискалният баланс на правителството през 2022 г. се запази в рамките на допустимите граници съгласно ПСР и Закона за публичните финанси, а дългът като процент от БВП беше втория най-нисък сред страните от ЕС.

През 2023 г. икономическият растеж в страната ще се забави до 1.8% под влияние на влошените външно търсене и условия на финансиране, в среда на нарастващи лихвени проценти, но България ще се завърне към траекторията си на относително висок растеж от и над 3% още от следващата година. Повишаването на доверието сред икономическите агенти ще подкрепи нарастването на потреблението на домакинствата и частните инвестиции.

В средносрочен период растежът на заетостта ще се забави. Търсенето на трудов ресурс ще продължи да бъде високо, но възможностите за екстензивно увеличаване на предлагането на труд все повече ще бъдат ограничени, основно поради неблагоприятните демографски процеси в страната. Номиналното нарастване на доходите ще се забави през 2023-2026 г., следвайки ограничаването на инфлацията, икономическата активност и растежа на заетостта в страната. Също така публичният сектор ще има по-малък принос към нарастването на компенсацията на един нает.

Очакванията са инфлацията да се забави съществено в края на 2023 г., като ще продължи да намалява през следващите години, свързано най-вече с тенденцията на намаление на международните цени на енергийните стоки и другите суровини, която се очаква да продължи до края на 2026 г. Компонентите на базисната инфлация ще имат водещ принос за повишението на общия хармонизиран индекс на потребителските цени (ХИПЦ).

Кредитът за частния сектор нарасна с 12.7% през 2022 г. в резултат на силно търсене на заемни ресурси от страна на предприятията и домакинствата. До края на прогнозния период вземанията от предприятия ще останат относително стабилни, повлияни както от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), така и от ускорено нарастване на частните инвестиции. От своя страна, вземанията от домакинства ще се забавят през целия период.

Геополитическата ситуация в глобален план продължава да се характеризира с висока степен на несигурност, което създава съществени рискове пред реализирането на макроикономическата прогноза. Отвореността на българската икономика я прави зависима от икономическата динамика в основните ни търговски партньори, най-вече тези от ЕС. Влошаването на условията на финансиране може да окаже по-силен негативен ефект върху инвестициите от очаквания. В същото време има и рискове в положителна посока. В началото на 2023 г. показателите за нагласите на икономическите агенти показваха съществено подобрене на оценките и очакванията за развитието в еврозоната и в други големи икономики. Възможно е през текущата годината при търговските ни партньори да се реализира

по-висок растеж от прогнозираня¹, което би се отразило положително на износа и икономическото развитие в страната.

---

¹ Подробна информация за алтернативните макроикономически сценарии за развитието на икономиката са представени в Конвергентната програма на Република България (2023 – 2026 г.)

2 Отговор на политиката на основни икономически предизвикателства, идентифицирани в Специфичните препоръки на Съвета от 2022 г., в Доклада на ЕК за България от 2022 г. и в Съвместния доклад за заетостта за 2022 г.

Изпълнение на специфичните препоръки на Съвета от 2022 г.

✓ Специфична препоръка 1

През 2023 г. да гарантира, че растежът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с като цяло неутрална позиция на политиката, като се вземе предвид продължаващата временна и целенасочена подкрепа за най-уязвимите от покачването на цените на енергията домакинства и предприятия и за хората, бягащи от Украйна. Да има готовност да адаптира текущите разходи към променящата се ситуация. Да увеличи публичните инвестиции за зелена енергия и цифровия преход, както и за енергийната сигурност, като се вземе предвид инициативата REPowerEU, включително чрез използване на Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза. За периода след 2023 г. да провежда фискална политика, насочена към постигане на разумни средносрочни фискални позиции.

Резюме на политиката

Първите месеци на 2022 г. преминаха под знака на продължилото устойчиво нарастване на цените на електрическата енергия, което наложи програмите за компенсиране на небитовите потребители на електрическа енергия и природен газ, прилагани през последното тримесечие на 2021 г., да бъдат доразвити и да продължат да се прилагат и през 2022 г. Удължаването на програмите до влизането в сила на актуализацията на Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2022 г. бе в рамките на разходните тавани по годишния закон за бюджета, като компенсаторните плащания се извършваха чрез разходи по бюджета на „Фонд сигурност на електроенергийната система“ (ФСЕС), включително и за сметка на допълнителни приходи. Избухването на войната в Украйна допълнително влоши тази тенденция, като поредицата от шокове върху пазарите на енергоносители, горива и суровини и нарушените вериги за доставка промениха икономическите перспективи и създадоха безпрецедентни рискове за редица сектори на икономиката. От друга страна, тези шокове доведоха и до допълнително ускоряване на инфлацията при голяма част от стоките, което застраши хората с ниски доходи и увеличи значително групата на лицата с доходи под линията на бедност.

В отговор на поскъпването на петрола, природния газ, електроенергията, горивата, хранителните продукти, включително предвид военния конфликт в Украйна, през 2022 г. беше приет пакет от антикризисни мерки в подкрепа на бизнеса и домакинствата. Мерките бяха въведени с актуализацията на ЗДБРБ² 2022 г., обнародвана на 05.07.2022 г. Приетите антикризисни мерки в областта на данъчната политика включват въвеждането от месец юли 2022 г. на намалена ставка на данъка върху добавената стойност (ДДС) от 9% за доставките на централно отопление и на природен газ, нулева ставка на ДДС за доставките на хляб и на брашно, както и освобождаване от облагане с акциз на природния газ и втечения нефтен газ, използвани като моторно гориво, и на електрическата енергия в определени-

² Закон за изменение и допълнение на ЗДБРБ за 2022 г., обн., ДВ, бр. 52 от 05.07.2022 г.

те в закона случаи. Програмите за компенсиране на разходите на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия продължиха своето действие през цялата 2022 г. като създадоха предвидимост и сигурност пред бизнеса.

С приетите промени в Закона за корпоративното подоходно облагане е въведена временна солидарна вноска за генерираните свръхпечалби от дружествата в отраслите на суровия нефт, природния газ, въглицата и нефтопреработването, като постъпленията от нея се използват за покриване на разходи по приети от Министерския съвет програми в изпълнение на член 17 от Регламент (ЕС) 2022/1854. С § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на Закон за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г. (ЗПРЗДБРБЗБДООЗБНЗОК) е приет механизъм в изпълнение на членове 6, 7 и 8 от Регламент (ЕС) 2022/1854 за определяне на таван на пазарните приходи и тяхното разпределение, чрез който определени производители и търговците на електрическа енергия дължат целеви вноски към Фонд СЕС, представляващи положителната разлика между пазарните приходи без данък върху добавената стойност и определения таван на приходите, изчислен при прилагане на стойностите за съответния тип производител.

Освен пакета антикризисни мерки в приходната и разходната част на бюджета, в хода на обсъждането на актуализацията на бюджета бе адресиран и друг основен проблем пред бизнеса – създаване на механизъм за изплащане на компенсации за високите цени на електрическата енергия за потребителите извън регулирания пазар. Регламентиран бе конкретен механизъм за изплащане на компенсации към небитовите потребители на електрическа енергия за сметка на целеви вноски от публичните предприятия от сектор „Енергетика“ със сто процента държавно участие в капитала. Решено бе размерът и срокът за внасяне на целевите вноски да се определят от Министерския съвет, като средствата да постъпват по бюджета на ФСЕС и да служат за изплащане на компенсации на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия. Изплащаните от Фонда компенсации бяха определени в размер на сто на сто от разликата между средната цена на сегмента „ден напред“ на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (БНЕБ) за съответния месец и базова цена от 250 лв./MWh, като механизмът се прилагаше за периода 01.07.2022 г. – 31.12.2022 г. В изпълнение на Решение на 48-то Народно събрание, подкрепата за небитовите крайни клиенти продължава и през 2023 г., като Министерския съвет е задължен да приеме програма за подкрепа на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия чрез компенсиране на разходите им в размер 100 на сто от разликата между реалната средномесечна борсова цена на сегмента „ден напред“ на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД, за съответния месец и базова цена в размер на 200 лв./MWh.

Съгласно ЗПФ в началото на 2023 г. стартира и бюджетната процедура за 2024 г., като в рамките на първия етап правителството следва да одобри средносрочната бюджетна прогноза за периода 2024–2026 г., едновременно с НПП и Конвергентната програма, съгласно сроковете по Европейския семестър, за чието разработване е необходимо наличие на база за развитие на политиките, която в случая следва да се явява бюджетът за 2023 г. В тази връзка служебното правителство представи проект на ЗДБРБ за 2023 г. и Актуализирана бюджетна прогноза за периода 2023–2025 г. при параметри и допускания на основата на действащото законодателство, като са предложени и редица приходни и разходни мерки със съответния фискален ефект, които, ако срещнат парламентарна подкрепа, ще осигурят привеждането на дефицита в рамките на ограниченията на фискалните правила.

В областта на цифровия преход, предстои актуализация на стратегическата рамка относно цифровата трансформация, вкл. относно развитието на публичната администрация в Република България, която да бъде изцяло съобразена с целите на европейската политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. и да вземе предвид Европейската декларация относно цифровите права и принципите за цифровото десетилетие, гарантираща ориентирана към човека цифрова трансформация.

Като част от националната политика за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптацията към климатичните промени, продължава финансовата подкрепа за проекти за намаляване на емисиите на парникови газове в рамките на Инвестиционната програма за климата (ИПК) и Програма „Микропроекти за климата“ на Националния доверителен екофонд, както и по линия на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП).

В периода 2021–2027 г. Програмата „Развитие на регионите“ ще финансира устойчиво обновяване на жилищен и обществен сграден фонд, както и мерки за устойчива градска мобилност, в т.ч. осигуряване на екологичен подвижен състав за обществения транспорт и придружаващи интегрирани мерки като зарядни станции за алтернативни горива, интелигентни транспортни системи и интегрирани цифрови решения за подобряване на ефективността. Инвестициите за цифровизация и устойчивост на транспорта ще имат значителен принос както за екологичните, така и за цифровите цели на страната.

България следва целите и приоритетите на REPowerEU за бързо намаляване на зависимостта от изкопаеми горива и ускоряване на енергийния преход в посока на постигане на общите енергийни и климатични цели чрез спестяване на енергия, диверсификация на енергийните доставки и ускорено внедряване на възобновяема енергия, при отчитане на националните особености в т.ч. и по отношение на избора на конкретните технологии и източници. Страната продължава да разчита на ядрената енергия като конкретна нискоемисионна технология в дългосрочна перспектива. В допълнение към оползотворяване на потенциала на слънчевата (вкл. новите решения като агрофотоволтаици и плаващи фотоволтаици), водната и вятърната енергия, фокус е и интегриране на геотермалната енергия, в т.ч. и при модернизираните системи за централизирано топлоснабдяване. В извършваните законодателни и регулаторни реформи, се търси преодоляване на предизвикателствата по отношение на проблемите за разрешаване на големи проекти за възобновяеми енергийни източници, без конфликт с околната среда. В координация с държавите от Региона и с ЕК, се работи в посока на пълна диверсификация на енергийните доставки, като към момента е постигната независимост от внос от Русия на природен газ. Изпълняват се конкретни мерки в отговор на амбициите за замяна на изкопаемите горива в сградите, промишлеността, транспорта и производството на електроенергия. Работи се и по осигуряване на допълнителна финансова подкрепа по линия на REPowerEU, както и подсилване на административния капацитет, включително чрез осигуряването на техническа помощ от ЕК по конкретни инициативи. При осъществяване на енергийния преход, внимание се обръща и на прилагане на различни механизми за повишаване сигурността на доставките и предвидимостта на цените, вкл. и описаните по-горе схеми на целева подкрепа.

Отговор на политиката

В НПВУ са предвидени мерки в подкрепа на цифровизацията на публичните услуги и развитието на електронното управление, включително за дигитализиране на информационни масиви в администрацията, съдържащи регистрови данни и е-удостоверяване от регистри, което ще създаде предпоставките за широко предоставяне на електронни и вътрешни електронни административни услуги, както и на комплексни административни услуги, проактивни услуги и услуги тип „епизоди от живота“.

Основен елемент на цифровата трансформация представлява ширококоловият достъп до интернет. С финансиране по НПВУ ще бъде реализирано широкомащабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България. Инвестицията е предпоставка за неограничен достъп до публични услуги, независимо от мястото и времето, тъй като ще създаде повече възможности за хората да преодолеят икономическото и социалното изолиране - местните предприятия ще бъдат улеснени и мотивирани да прилагат нови бизнес стратегии и модели, да разработват иновативни продукти и услуги, конкурентни на регионалните и международните пазари, мобилността на работната сила ще позволи създаването на нови работни места и завземането на пазарни ниши.

Основната цел на предвидените реформи и инвестиции в компонент „Нисковъглеродна икономика“ е намаляването на въглеродния отпечатък и енергийната интензивност на икономиката и спомагането на зеления преход посредством предприемането на мерки за повишаване на енергийната ефективност на жилищните, публичните и бизнес сгради, както и чрез насърчаване на производството на енергия от възобновяеми източници. От ключово значение е модернизирането на дейностите по планиране, управление и поддръжка на електропреносната мрежа на страната, както и завършването на осъществяваната реформа на пазара на електрическа енергия в посока пълна либерализация. Изследването и пилотното развитие на слабо представени на този етап в България нисковъглеродни енергийни решения е друга приоритетна област в посока декарбонизация за страната. Проучването и изграждането на геотермални източници на енергия както и на съоръжения за съхранение ще направят възможно плавната декарбонизация на българската енергетика чрез намаляване на емисии, а не чрез затваряне на въглищни мощности в следващите години. Разработването в момента допълнение на Националния План за възстановяване и устойчивост включва пакет от предложения за инвестиции в изпълнение на

целите на REPowerEU, свързани с развитие на мрежовата инфраструктура за ускорена интеграция на ВЕИ, както и „готова за бъдещето“ газова инфраструктура. Допълнително е предложен пакет от проекти за сгради с близко до нулево потребление на енергия, включително обвързани с реформата за Национален фонд за декарбонизация.

Реализирането на управление, базирано на данни, и прехода към икономика на знанието, основано на данните, и киберсигурност се подкрепят от мерки по Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ) 2021–2027, Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“.

През 2023 г. ще стартират дейности относно изграждане на стратегическа, организационна и техническа рамка за управление и за оперативна съвместимост на данните и стратегически комуникации и популяризиране на потенциала на данните за добро управление. Целта е данните, които се генерират в публичния и частния сектор с публични средства в страната, да могат да се използват както от администрацията, така и от бизнеса, научната и академична област, неправителствения сектор. Анализът ще спомогне за набелязване на мерки, които ще гарантират осигуряването на устойчиво развитие и управление на технологичната рамка за работа с данни, за да се гарантира цифровата трансформация на публичния сектор и преминаването му към управление базирано на данни, ще бъдат изведени и приоритетните сектори и области от обществен интерес, в които да започне поетапното организиране на пространствата на данни, в съответствие с европейската рамка, както и с препоръките за законодателство, за организация и за изграждане на необходимия капацитет – технически и човешки.

С дейностите по развитие на хоризонталните системи на електронното управление и прилагането на Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни услуги ще се разшири неговото използване за нови целеви групи, които попадат в обхвата на чл. 1, ал 2 от Закон за електронното управление (ЗЕУ) (топлофикационни, енергийни дружества и др.), както и за реализирането на възможности за нови услуги и справки за гражданите и бизнеса чрез портала www.egov.bg.

За насърчаване на ресурсната ефективност и кръговата икономика чрез устойчиво управление на отпадъците, инвестиции със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) по ОП „Околна среда“ 2014–2020 г. (ОПОС) в размер на 576,2 млн. лв. в сектор „Отпадъци“ са насочени основно към: проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци, анаеробни инсталации за разделно събрани биоразградими отпадъци и демонстрационни проекти в областта на управлението на отпадъците. Предвижда се с изпълнението на проектите да се осигури допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци до 240 000 т/год.

Свързаността на населението към подобрени ВиК услуги нараства в постоянна и стабилна тенденция с цел приоритетно осигуряване на опазването на водните ресурси от замърсяване и ефективно използване на водните ресурси. Изпълняваните в момента проекти във ВиК сектора се реализират със значителен финансов ресурс от ЕСИФ по ОПОС – в размер 1,873 млрд. лв. Разработени са 15 регионални прединвестиционни проучвания (РПИП) за 15 обособени територии, в т. ч. и за територията на Столична община. Финансирано е разработването на допълнителни РПИП за 6 територии (от общо 28 в страната) за изпълнение на ВиК инфраструктурни обекти в агломерации над 10 000 екв. ж. през периода 2021–2027 г. В процес на изпълнение са 20 проекта за строителство на ВиК инфраструктура. Предвижда се изпълнение на ВиК инфраструктурни обекти в агломерации над 10 000 екв. ж. със значителен финансов ресурс от ЕСИФ и по ПОС 2021–2027 г., за която са предвидени 1,399 млрд. лв.

Във връзка с адаптацията към климатичните промени, в рамките на приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и свлачища“ на ОПОС 2014–2020 г. с ресурс от близо 138 млн. лв. се финансират: създаване на Национална система за управление на водите в реално време; мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения, в т. ч. екосистемно базирани решения; установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения; разширяване обхвата и модернизация на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението; мерки за превенция и управление на риска от свлачища.

С цел опазването, поддържането и възстановяването на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие, инвестиции със средства по ОПОС в размер на 135,5 млн. лв. са насочени към: подобряване на природозащитното състояние на видове и типове природни местообитания на територията

на мрежата Натура 2000, попадащи в национални паркове, природни паркове и поддържани резервати; изпълнение на приоритетни мерки във влажни зони и на мерки за подобряване на природозащитното състояние на птици; подобряване природозащитното състояние на природни местообитания, както и подобряване на природозащитното състояние на видове в мрежата Натура 2000 чрез подхода „водено от общностите местно развитие“ (ВОМР) в територията на местни инициативни групи и др.

Също с европейско финансиране по линия на ОПОС 2014–2020 г. в размер приблизително 577 млн. лв., продължават инвестициите в дейности за изпълнение на Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018–2024 г., Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020–2030) и общинските програми за качеството на атмосферния въздух, с цел намаляване на общите емисии на някои замърсители и постигане и поддържане на нивата на контролираните атмосферни замърсители, съответстващи на нормите заложи в националното законодателство. Очаква се мерките за намаляване на количествата на замърсителите да обхванат близо 3 млн. жители до края на 2023 г.

В сектор Отпадъци планираните инвестиции с фондове на ЕС през следващия програмен период са фокусирани върху интервенции стимулиращи прехода към кръгова икономика, в т.ч. намаляване на количеството депонирани отпадъци. Мерките по програма „Околна среда“ (ПОС) 2021–2027 г. са насочени основно към изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци, системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка, мерки за рециклиране на отпадъците и модели за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините в България. Ще се подкрепят също и мерки за повишаване на осведомеността за устойчивото потребление и кръговата икономика, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението.

Ресурсите по ПОС 2021–2027 г. в направление „Води“ са насочени основно за реализиране на допустими инвестиции за агломерации над 10 000 екв. ж. през периода 2021–2027 г., разработване на РПИП за бъдещо финансиране за новоконсолидирани райони и др. Интервенциите в областта на интегрираното управление на водите, насочено към опазване и подобряване състоянието на водите и постигане и поддържане на добро състояние на водните тела в България и постигане и поддържане на добро състояние на околната среда в морските води, ще продължат да са основен приоритет.

В рамките на ПОС 2021–2027 г. се предвижда подкрепа на мерки за насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи, вкл. мерки за превенция и управление на риска от наводнения и засушаване, неблагоприятни геодинамични процеси (свлячища, срутища, ерозии, абразии); повишаване готовността на населението за адекватна реакция и подобряване устойчивостта чрез осигуряване на наземен капацитет за борба с горските пожари, изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране, разработване на цифрови модели, анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения, и др.

Интервенциите в областта на опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие по ПОС 2021–2027 г. ще бъдат насочени към мерки свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и видове, предмет на опазване в мрежата Натура 2000, опазване/възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие извън Натура 2000 и др.

Ще продължат инвестициите по линия на ПОС 2021–2027 г., насочени към подобряване чистотата на атмосферния въздух и адресиращи двата основни източника на замърсяване – битовото отопление и транспорта, вкл. и за мерки за справяне с вторичното разпрашаване – зелена инфраструктура в градска среда; подобряване на мониторинга на качеството на атмосферния въздух (КАВ) и др.

В отговор на препоръките за увеличаване на публичните инвестиции за екологичния и цифров преход, Програма „Развитие на регионите“ (ППР) 2021–2027 г. ще финансира приоритетно мерки за постигане на близка до нулевата консумация на енергия, които следва да допринесат за повишаване на енергийната и ресурсна ефективност на страната, включително за смекчаване на климатичните изменения.

Изпълнението на предвидените по ПРР инвестиции ще допринесе пряко за спестявания в крайното енергийно потребление чрез устойчиво подобряване на енергийните характеристики на сградите, включително увеличаване броя на сградите с близко до нулевото потребление на енергия, стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката, насърчаване и повишаване използването на енергия от възобновяеми източници (ВИ).

Национален доклад за България за 2022 г. и/или Съвместния доклад за заетостта за 2022 г.

Констатации

България отчита много слаби резултати по отношение на измерението на DESI „цифрови обществени услуги“. Резултатите на публичната администрация на България са значително под средната стойност за ЕС. Текущите реформи за цифровизация, за предоставяне на по-добри услуги и за изготвяне на по-добри политики, включително с подкрепа от фондовете на ЕС, до момента са довели до нееднозначни резултати. Индексите за електронно управление са доста под средните за ЕС.

Отговор на политиката

Продължава развитието на хоризонталните системи на електронно управление и все по-широкото прилагане на Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни услуги в държавната администрация.

През 2022 г. са разработени 272 нови електронни услуги за централизирано заявяване през единния портал www.egov.bg и е публикувана информация за 142 електронни административни услуги, предоставяни децентрализирано от Патентно ведомство, Национална агенция по приходите (НАП) и Националния осигурителен институт (НОИ).

Към началото на 2023 г. 501 администрации предоставят централизирано електронни услуги чрез портала www.egov.bg, от които 48 централни, 303 общински и районните им структури, 27 областни и 123 специализирани териториални администрации. На портала е публикувана информация за общо 1 780 електронни услуги, от тях 1 203 са реализирани чрез централизирано заявяване по одобрения Единен модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни услуги.

Заявените по електронен път чрез www.egov.bg услуги от гражданите и бизнеса са близо 150 000, като през 2022 г. заявените услуги са 68 385, което е два пъти повече в сравнение с предходната година, когато броят на заявяванията е 35 020. Най-често заявяваните услуги се предоставят от общински администрации; Агенция за социално подпомагане (АСП) и Агенция по заетостта (АЗ).

Развитието на средата за междурегистров обмен чрез присъединяване на нови регистри, справки и данни осигурява все по-широко прилагане на принципа „само веднъж“ като голяма част от административните услуги, свързани с предоставянето на удостоверения и справки, отпадат. В системата RegiX са включени над 80 регистра и само за 2022 г. са извършени близо 70 милиона справки. За периода 2018 г. до февруари 2023 г. са заявени и предоставени над 232 млн. вътрешни електронни административни услуги.

В подкрепа на постигането на по-високо ниво на зрялост в управлението, базирано на използването на данни и ориентираност към потребителя, е планирано реализирането на проактивни цифрови услуги в публичния сектор, които ще отговорят на възникнали индивидуални нужди, обстоятелства и събития от живота.

С цел предоставяне на възможност на българските граждани за надеждна електронна идентификация при заявяването на електронни услуги както на територията на България, така и в други държави – членки на ЕС, Република България е в процес на процедури за предварително уведомяване на Европейската комисия (ЕК) за схеми за електронна идентификация (различни от предвидената по Закона за електронна идентификация), които са в съответствие с изискванията на чл. 7-9 от Регламент (ЕС) № 910/2014.

През месец януари 2023 г. приключи изпълнението на договор-146/23.12.2019 г. с предмет „Надграждане на Единния портал за

достъп до електронни административни услуги с нови функционалности, гарантиране на работоспособността му и създаване на нови и актуализиране на съществуващи шаблони на сайтове на администрации“ с финансиране от Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ). В рамките на проекта бяха реализирани/надградени основни функционалности, вкл. оптимизация на таксономията на услугите в Портала (www.egov.bg); реализиране на централизирана система за управление на профили на гражданите, бизнеса и административни органи и структури за достъп до услуги; оптимизирана електронна форма и процедура за регистрация на потребители, която да използва нормативно установените средства за идентификация; осъществена интеграция в изпълнение на изискванията на чл. 4 от Регламент (ЕС) 2018/1724, като са създадени и съответните области и раздели; създадени персонализирани работни пространства (стандартизирани профили) „Моят egov.bg“ за: физически лица; юридически лица, получатели на услуги; юридически лица, доставчици на услуги. Очакваният резултат е значително подобрене в онлайн предоставянето на ключови обществени услуги.

В процес е изпълнението на проект на Министерство на електронното управление (МЕУ), в рамките на който ще бъде разработена и внедрена Информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри (ИСЦИПР). Разработената „Референтна архитектура за оперативна съвместимост“, нейното нормативно регламентиране и последващото прилагане ще осигури повишаване на нивото на оперативна съвместимост на информационните ресурси, контрол и наблюдение върху достъпа и разпространението на данни.

Чрез ИСЦИПР ще се осигури възможност за създаване и водене на регистри в електронен вид, които отговарят на изискванията на ЗЕУ, както и изграждане на централизирани регистри за оперативна съвместимост на основата на референтната архитектура за оперативна съвместимост. Системата автоматизирано ще генерира уеб услуги, необходими за взаимодействие с външни системи, включително чрез интеграционната шина за обмен на удостоверителна и справочна информация.

Продължават усилията, насочени към подобряване на законодателството за преодоляване на пречките за ефективното, сигурно и лесно предоставяне на електронни административни услуги за гражданите и бизнеса. За целта, през 2022 г. беше изготвен законопроект за изменение и допълнение на ЗЕУ (приет с Решение на Министерски съвет (РМС) № 892 от 11 ноември 2022 г. и внесен за разглеждане в Народното събрание (НС). С предложените промени се цели съществено ускоряване на процеса по развитието на електронното управление в Република България с реални ползи за потребителите на услугите, както и за административните органи, които ги предоставят. За стимулиране на потреблението на електронни административни услуги, се предвижда въвеждането на изрично задължение за предоставяне на административните услуги по електронен път с намалена такса спрямо таксата за присъствено заявяване и предоставяне, както и тяхното популяризиране.

Кръговото използване на материали в България е сред най-слабите в ЕС. България е сред държавите членки, които изостават най-много в прилагането на мерките за кръговата икономика.

През октомври 2022 г. са приети Стратегия и План на действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2022-2027 г.

Инвестиции със средства от ЕСИФ по ОПОС 2014–2020 г. в размер на 576,2 млн. лв. са насочени основно към подобряване на управлението на битовите отпадъци на регионално и общинско ниво, в т.ч. за разделно събиране и рециклиране на битови отпадъци, за предва-

рително третиране преди депониране на смесено събрани отпадъци и др. Предстои обявяване на процедура по ПОС 2021–2027 г. за подкрепа на мерки за изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци, модели за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините в България, както и рекултивация на депа/клетки на депа за битови отпадъци.

Продължават проекти във ВиК сектора да се реализират със значителен финансов ресурс от ЕСИФ по ОПОС – в размер 1,873 млрд. лв. за периода 2014–2020 г. Предвижда се финансов ресурс и по ПОС 2021–2027 г. Чрез НПВУ се предвижда да бъдат осигурени средства за ВиК инфраструктура в по-малки агломерации с големина между 5 000 и 10 000 екв. ж. Изпълнени дейности за развитие и укрепване на институционалната среда и капацитет за ефективно управление на ВиК отрасъла и предоставяне на качествени ВиК услуги.

По линия на Програмата за икономическа трансформация към НПВУ е предвидена специална мярка („Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията“), чиято цел е да допринесе за ускоряване на прехода към кръгова икономика чрез предоставянето на безвъзмездни средства на предприятията от производствения сектор за въвеждане на кръгови модели за използване на ресурсите и внедряване на неутрални по отношение на климата методи и технологии за производство и потребление на продуктите от дейността им.

Процедурата е пряко насочена към насърчаване на инвестициите в кръгови решения за намаляване на ресурсния отпечатък чрез прилагане на технологии за рециклиране и повторна употреба на отпадъци, увеличаване използването на ресурси на биологична основа, ограничаване употребата на пластмасови изделия за еднократна употреба, удължаване на жизнения цикъл на продуктите и други методи, осигуряващи създаването на стойност въз основа на кръгови модели за производство и потребление. Мярката е с бюджет от 180 млн.лв. и предстои да бъде обявена през 2023 г.

По програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) 2021–2027 има предвидени над 885 млн. лв. за реализиране на мерки свързани с насърчаване на прехода към кръгова икономика в предприятията. Сред подкрепяните дейности се включват такива, свързани с по-ефективно използване в производството на природните ресурси, увеличаване на трайността и възможностите за поправка и по-удължено използване на продуктите, подобряване управлението на отпадъците в предприятията, както и мерки за разработване и внедряване на иновации в предприятията.

За да успее да изпълни настоящите си цели за намаляване на емисиите на парникови газове до 2030 г. в секторите, които не са обхванати от схемата за търговия с емисии, България трябва да предприеме допълнителни мерки.

Мерки за смекчаване и адаптация към климатичните промени се финансират по линия на Националния доверителен екофонд (НДЕФ) и програма „Опазване на околната среда и климатични промени“ на ФМ на ЕИП 2014–2021 г. Предвижда се и подкрепа от ПОС 2021–2027 г. на мерки за насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи.

По отношение на биологичното разнообразие и здравето на екосистемите има възможности за подобрене.

Във връзка с управлението на защитените зони от екологичната мрежа Natura 2000 усилията са насочени към въвеждане нов подход за управление на екологичната мрежа Natura 2000. В ход е и разработване на специфични и подробни природозащитни цели за

редица защитени зони. Със средства по ОПОС в размер 135,5 млн. лв. се финансират мерки за подобряване на природозащитното състояние на видове (вкл. птици) и природни местообитания. Интервенции със средства от ПОС 2021–2027 г. ще бъдат насочени към подпомагане изпълнението на реформата по НПВУ за създаване на органи за управление на защитените зони от мрежата Natura 2000, идентифициране и премахване на нетипични дървесни и храстови видове в територии с разпространение на местообитанията и в непосредствена близост до тях, възстановяване на типични видове и отстраняване на инвазивни чужди видове, изграждане и поддръжка на съоръжения за обществен достъп, демонстриране и въвеждане на лесовъдски практики за устойчиво стопанисване на горите и др.

Що се отнася до замърсяването, качеството на въздуха в България продължава да буди сериозно безпокойство.

Продължават интервенциите за подкрепа със средства от ОПОС в размер прикл. 577 млн. лв. на мерки на общините за подобряване качеството на атмосферния въздух, насочени към битовото отопление и за адресиране на транспорта като източник на замърсяване на атмосферния въздух. Очаква се мерките за намаляване на количествата на замърсителите да обхванат близо 3 млн. жители до 2023 г. По ПОС 2021–2027 г. предстои обявяване на процедури за подкрепа на дейности като: подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи, зелени зони в общините с нарушено качество на атмосферния въздух, създаване на Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух и др. Предвижда се въвеждане и прилагане на Механизъм за национални инвестиции в подобряване на качеството на атмосферния въздух през 2023 г. Механизмът ще адресира основния проблем за страната по отношение КАВ на национално ниво – наднормени нива на фини прахови частици (ФПЧ).

Табл. 2-1: Мерки, адресиращи СП 1, част от Приложение 1

Област на политика	Наименование на мярката	Информация относно предприети и планирани мерки					Очакван ефект, в т.ч. бюджетен	Показатели за ефект с текуща и целева стойност
		Кратко описание на мярката	Начална дата	Актуално състояние (към април 2023 г.)	Предстоящи етапи в изпълнението на мярката до крайния срок на изпълнението ѝ (след април 2023 г.)	Крайна дата		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Целенасочена подкрепа за най-уязвимите от покачването на цените на енергията домакинствата и предприятия (Данъчна политика)	Намаляване на ставката на ДДС	Намаляване на ставката за ДДС от 20% на 9% за доставките на централно отопление и на природен газ	09.07.2022 г.	Въведена е намалена ставка на ДДС с промени в Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) с §25 на Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на ЗДБРБ (обн., ДВ, бр. 52 от 05.07.2022 г.).	Прилагане на намалената ставка в съответствие с действащите разпоредби на ЗДДС.	01.07.2023 г.	Смекчаване на въздействието на високите цени на енергията върху домакинствата и предприятията, по-специално върху най-уязвимите, като същевременно се избягва прекъсването на доставките Бюджетният ефект за 2023 г. е оценен на загуба за бюджета в размер на 61 млн.лв.	Средномесечен брой доставчици, приложили намалена ставка на данъка
	Освобождение от акциз на определени енергийни продукти	Освобождение от акциз на електрическата енергия, втечения нефтен газ и природния газ съгласно член 15 от Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията	09.07.2022г.	Освобожданието е установено в разпоредбите на Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) с § 28 на ЗИД на ЗДБРБ (обн., ДВ, бр. 52 от 05.07.2022 г.)	Прилагане на освобожданието в съответствие с действащите разпоредби на ЗАДС.	30.06.2025 г.	Подпомагане на бизнеса и гражданите, потребители на електрическа енергия, втечен нефтен газ и природен газ във връзка със значителното повишаване на цените на енергийните продукти	Средномесечен брой производители/вносители, приложили освобожданието Текуща стойност за 2022 г. – 267 бр.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
							Бюджетният ефект за 2023 г. е оценен на загуба от акцизи в размер на 154.3 млн.лв. и от ДДС 30,9 млн.лв.	
	Временна солидарна вноска за генерираните свръхпечалби	Дружествата и местата на стопанска дейност от Съюза, извършващи дейност в отраслите на суровия нефт, природния газ, въглищата и нефтопреработването, внасят задължителна временна солидарна вноска за генерираните свръхпечалби съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията (ОВ, L 261/1 от 7 октомври 2022 г.) в размер 33 на сто	08.10.2022 г.	§9 на преходните и заключителни разпоредби към ЗИД на Закона за корпоративното подоходно облагане (ДВ, бр. 99 от 2022 г., изм. и доп., бр. 102 от 2022 г., в сила от 13.12.2022 г.)	Прилагане на законовата норма.	2022 и 2023 г.	Прогнозните постъпления от данъчните печалби за 2022 г. се оценяват в размер на 87.9 млн.лв., от които авансово са внесени 72 млн.лв.	Покриване на разходи по приети от Министерския съвет програми в изпълнение на член 17 от Регламент (ЕС) 2022/1854.
	Таван на приходите за определени производители и за търговците на електрическа енергия	В изпълнение на членове 6, 7 и 8 от Регламент (ЕС) 2022/1854 за определяне на таван на пазарните приходи и тяхното разпределение, чрез който определени производители и търговците на електрическа енергия дължат целеви вноски към Фонд СЕС, представляващи положителната разлика между пазарните приходи без данък върху добавената стойност и определения таван на приходите, изчислен при прилагане на стойностите за съответния тип производител.	01.12.2022 г.	§ 8 от Преходните и заключителни разпоредби на Закон за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г. (ЗПРЗДБРБЗБДО-ОЗБНЗОК) (ДВ, бр. 104, 30.12.2022 г.)	Прилагане на законовата норма.	2022 и 2023 г.		Покриване на разходи по приети от Министерския съвет програми в изпълнение на член 17 от Регламент (ЕС) 2022/1854.
Увеличаване на публичните инвестиции за цифровия преход	Изграждане на стратегическа, организационна и техническа рамка за управление и за оперативна съвместимост на данните	Идентифициране на приоритетните сектори и области от обществен интерес, в които да започне поетапно организиране на пространствата на данни, в съответствие с европейската рамка, както препоръки за законодателство, за организация и изграждане на необходимия капацитет – технически и човешки.	2023 г.	Предстои отваряне на процедура за набиране на проектни предложения за извършване на анализи за нуждите по изготвяне на стратегическа, организационна и техническа рамка за управление и за оперативна съвместимост на данните	В обхвата на мярката ще бъдат реализирани дейности, свързани с изготвяне на анализ/и, включващи различни аспекти, и ще бъде изготвена техническа, организационна и архитектурна рамка за управление на данни, дефинираща и регламентираща архитектурни, технологични, организационни и нормативни изисквания към всички процеси на създаване, съхранение, организация, управление, споделяне и обмен, анализ, извличане на знание и	2024 г.	9.6 млн. лв. ПНИИДИТ	- Изготвен/и анализ/и на данните, вкл. нормативни, стратегически и методически, оперативни, технологични и технически и др. аспекти; Текуща стой-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
					създаване на стойност от данни.			ност: 0 Целева стойност: 1 - Изработен План за промени в нормативната рамка, вкл. проекти за нормативни актове и съпътстващите документи; Текуща стойност: 0 Целева стойност: 1 - Изготвени техническа, организационна и архитектурна рамка и пътна карта/план за действие за изграждането на националните пространства на данни Текуща стойност: 0 Целева стойност: 1
Увеличаване на публичните инвестиции за цифровия преход	Стратегически комуникации и популяризиране на потенциала на данните за добро управление	Целта е да се повиши информираността на обществеността относно възможностите за създаване и използване на данните и да се привлекат различни заинтересовани страни към използване и повторно използване на данни и участие в пространствата от данни	2023 г.	Предстои отваряне на процедура за набиране на проектни предложения за изготвяне на комуникационна стратегия/комуникационен план за популяризиране на потенциала на данните и за организацията и провеждането на информационни и комуникационни мероприятия за насърчаване процесите на създаване, съхранение, организация, управление, споделяне и обмен, анализ, извличане на знание и създаване на стойност от данни, използване и повторно използване на данни.	В обхвата на мярката ще бъдат реализирани следните дейности: 1. Изготвяне на комуникационна стратегия/комуникационен план за реализирането ѝ/му; 2. Изпълнение на предвидените в плана медийни и комуникационни дейности, например: разработване и поддръжка на интернет страница, насочена към политиката за данните; разпространение на документи; участия в медийните, информационни филми и клипове по телевизията, реклами и други контакти с пресата; разпространение на информацията чрез социални мрежи	2025 г.	2,2 млн. лв. ПНИИДИТ	- Разработена комуникационна стратегия/комуникационен план за популяризиране и насърчаване ползването и повторното използване на данните и за реализирането на управление, базирано на данни;

1	2	3	4	5	6	7	8	9
					и канали; публикации; аудиовизуални продукции; допитвания до общественото мнение и анализ на резултатите от допитванията; организиране на конференции, пътуващи изложби и семинари, участие на МЕУ в ежегодни международни форуми, които се организират от ЕС и трети страни; други, препоръчани от стратегията и включени в плана за реализирането ѝ.			Текуща стойност: 0 Целева стойност: 1 - Изпълнение на предвидените в плана дейности за информирани на обществеността. Текуща стойност: 0 Целева стойност: 1
Увеличаване на публичните инвестиции за цифровия преход	Разширяване на функционалните и технологични възможности на компонентите на Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни услуги в резултат на присъединяване на нови администрации и на организации, предоставящи обществени услуги, независимо от правната форма на учредяването им, и/или нови процеси	Мярката цели разширяване на обхвата на използването на Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни услуги (Единния модел) и включените в него хоризонталните системи от лицата по чл.1, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕУ	2023 г.	Предстои стартиране на дейностите по мярката	В обхвата на мярката се включва: - надграждане на функционалностите на Единния модел за присъединяване на администрации и нови целеви групи и нови модели на взаимодействие; - надграждане на функционалностите на Единния модел във връзка с предоставянето на проактивни услуги; - изграждане на функционалност, позволяваща през единния портал egov.bg да се осигури предоставянето на услуга „Извличане на справка за дължими данъци и други публично правни задължения и плащането им по електронен път“; вписана под номер 3217 в Административния регистър; - анализ на нормативната уредба в различни бизнес сфери, на обхвата на услугите и бизнес процесите и създаване на модели на проактивни услуги на основата на добрите практики и препоръки и тяхната правна регламентация.	Декември 2023 г.	1,3 млн. лв. ОПДУ и собствен бюджет	- осигурени функционалности на Единния модел за присъединяване на целеви групи, които попадат в обхвата на чл. 1, ал 2 от ЗЕУ (Топлофикационни дружества, енергийни и др.) и модели на взаимодействие с Единния модел; -разработена услуга за извличане на справка за дължими данъци и други публичноправни задължения и плащането им по електронен път през egov.bg; -създадени нови модели на проактивни услуги.
Увеличаване на пуб-	Прилагане на йерархията при	Инвестиции в съоръжения, системи и бизнес модели за използване на отпа-	2015 г.	По ОПОС 2014–2020 г., в сектора до момента са сключени 157 бр. админист-	Изпълнение на проекти по сключени АДБФП по ОПОС 2014–2020 г.	2023 г.	ОПОС 2014–2020 г.:	По ОПОС 2014–2020 г.:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
личните инвестиции за екологичния и цифровия преход, както и за енергийната сигурност, като се вземе предвид инициативата REPowerEU, включително чрез използване на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) и други фондове на Съюза.	управление на отпадъците, предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторната употреба и оползотворяването им чрез рециклиране, намаляване на депонирането и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве.	дъците като ресурси, в подкрепа на кръговата икономика. Инвестиции за осигуряване на необходимата инфраструктура за третиране на битови отпадъци, образувани в страната.		ративни договори за безвъзмездна финансова помощ (АДБФП) с обща стойност на БФП от 590,9 млн. лв. Проектите включват: проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци (приключили са проектите, изпълнявани от общините от 6 регионални сдружения за управление на отпадъците (PCYO), продължават тези на 12 PCYO); проектиране и изграждане на анаеробни инсталации за разделно събрани биоразградими отпадъци (в изпълнение са проекти на общини от 3 PCYO); проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци (приключили са още 4 проекта); демонстрационни (пилотни) проекти в областта на управлението на отпадъците (в изпълнение – 39 проекта; приключени – 21); рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС по дело C-145/14 (изпълнени 47 проекта, в изпълнение – 7, като реално остават 3 депа за финализиране на рекултивация на терен); прилагане на децентрализиран модел за управление на био-отпадъците в един от регионите в България (общините Севлиево, Дряново и Сухиндол), включително изграждане на необходимата техническа инфраструктура – система за разделно събиране и съоръжение за рециклиране (завършен). По покана „Кръгова икономика и ресурсна ефективност“ по програма „Опазване на околната среда и климатични промени“ (ПООСКП) на ФМ на ЕИП 2014-2021 г. са сключени 5 договора със стойност на предоставяна БФП 3,3 млн. лв. Поканата е насочена към подобряване управлението на отпадъците на общинско ниво и използването им като ресурс, чрез реализиране на общински схеми за разделно събиране и рециклиране на отпадъците.	Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г. за подкрепа на: мерки за изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци – за PCYO съгласно Приложение № 8 на Националния план за управление на битовите отпадъци за периода 2021-2028 г.; модели за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от общините в България; рекултивация на депа / клетки на депа за битови отпадъци; Мерките за управление на битови отпадъци се фокусират върху PCYO с нужди да доизградят/надградят своите системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци и подготовка за повторна употреба, за да постигнат нормативните цели на регионално ниво до 2030 г., и чиито потребности са идентифицирани в Националния план. Изпълнение на договорите по ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-2021 г. Изпълнение на дейностите по рекултивация на депа за твърди битови отпадъци. Изготвяне на анализ за избор на конкретен модел и параметри за въвеждане на депозитна система за опаковки в България, вкл. предлаган обхват на депозитната система - вид опаковки и продукти; определяне на факторите, които трябва да бъдат отчитани при определяне на обхвата; обосновка на избора; количествена оценка на потоците/видовете опаковки и продукти, съобразно направените анализи и прогнози. Извършване на цялостно проучване за количествата образувани хранителни отпадъци от всички етапи от веригата за доставки на храни, което да послужи при ежегодното докладване към ЕС. Провеждане на проучване и въвеждане на		576,2 млн. лв. ПОС 2021–2027 г.: 611,5 млн. лв. Програма ООСКП на ФМ на ЕИП 2014–2020 г.: 3,3 млн. лв.	1. Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци – 240 000 т/год. до 2023 г. 2. Завършена техническа рекултивация на депа, предмет на процедура по нарушение на правото на ЕС във връзка с постановено Решение на Съда на Европейския съюз от 16.07.2015 г. по дело C-145/14 – 56 бр.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				С РМС № 832 от 26.10.2022 г. е приета Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2022-2027 г.	разширена отговорност на производителя, отнасящо се за отпадъците от всички продукти, пуснати на пазара, вкл. за тютюневи изделия с филтри и филтри, продавани за употреба в комбинация с тютюневи изделия.			
	Въвеждане и прилагане на интегриран подход за реализиране на приоритетни инвестиции във ВиК инфраструктурата и при управлението на водите.	<p>Инвестиции в изграждане, рехабилитация и модернизиране на ВиК инфраструктура за агломерации с над 10 000 екв. ж. и агломерации между 2 000 и 10 000 екв. ж.</p> <p>Осъществяване на стартиралата цялостна реформа във ВиК сектора с цел постигане на последователност и устойчивост при определяне и прилагане на инвестиционните приоритети в консолидирани ВиК райони.</p>	2015 г.	<p>По ОПОС 2014–2020 г., в сектор „Води“ до момента са сключени 43 бр. АДБФП с обща стойност на предоставяна БФП от 2,115 млрд. лв.</p> <p>Проектите включват: подпомагане регионалното инвестиционно планиране на отрасъл ВиК – подготовка на РПИП (в изпълнение е проект за разработване на 6 РПИП за новоконсолидирани територии, за други 15 РПИП, вкл. на Столична община, проектите са завършени); подпомагане ефективността, управлението и институционалния капацитет във връзка с изпълнението на реформата във ВиК отрасъла (завършен); изграждане на ВиК инфраструктура, вкл. втора фаза на проекти за изграждане на ВиК инфраструктура, чието изпълнение е стартирало по ОПОС 2007–2013 г., ранни ВиК проекти (с цел да се осигури непрекъснатост на процеса по изграждане на ВиК инфраструктурата до подготовката на РПИП) и регионален инвестиционен ВиК проект за обособената територия на „ВиК“ ЕООД Смолян (завършени 12 проекта за строителство на ВиК инфраструктура, в процес на изпълнение –20); разработване и въвеждане на методи за анализ на води, седименти и биота, както и дооборудване на лаборатории на Изпълнителната агенция по околна среда (завършен); подобряване мониторинга на качеството на питейните води; доизграждане на мрежите за мониторинг на количеството на водите; подобряване мониторинга на химичното състояние на подземните води (завършен); изготвяне на екологични оценки за целите на приемане на Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) за периода 2016 – 2021 г. и Морската стратегия и програмата от мерки (завършена); актуализация на</p>	<p>Изпълнение на проекти по сключени АДБФП по ОПОС 2014–2020 г.</p> <p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г. за: втора фаза на ВиК проекти, чието изпълнение е започнало през периода 2014–2020 г.; изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператора.</p> <p>Продължаване/приключване на изпълнението на започнатите и финансиране на нови проекти от Предприятията за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)/ДБ.</p> <p>Организиране и стартиране на изпълнението на проектите в рамките на НПВУ: „Програма за изграждане/доизграждане/реконструкция на водоснабдителни и канализационни системи, вкл. и пречиствателни станции за отпадъчни води за агломерациите между 2 000 и 10 000 е.ж.“ и „Цифровизация за комплексно управление, контрол и ефективно използване на водите“, чието изпълнение ще продължи и в периода след 2023 г.</p> <p>Актуализиране на четирите ПУРБ за периода 2022-2027 г., в т.ч. Програмите от мерки – завършване на дейностите, изпълнявани по Споразумението от МБВР за проекти на ПУРБ за четирите района за басейново управление, в т.ч. провеждане на обществените консултации по тях.</p>	2023 г.	<p>ОПОС 2014–2020 г.:</p> <p>1,873 млрд. лв.</p> <p>ПОС 2021–2027 г.:</p> <p>1,399 млрд. лв.</p> <p>ПУДООС/ДБ:</p> <p>110,3 млн. лв.</p> <p>НПВУ: 412,6 млн. лв. от МВУ и 22,3 млн. лв. национално финансиране</p>	<p>По ОПОС 2014–2020 г.:</p> <p>Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води – 1 900 000 екв. ж. до 2023 г.</p> <p>Изградени/рехабилитирани/реконструирани пречиствателни станции за отпадъчни води – 25 бр. до 2023 г.</p> <p>Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване – 1 800 000 до 2023 г.</p>

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				<p>ПУРБ 2022-2027; финансови инструменти в сектор „Води“ (сключени договори за отпускане на заем от Европейската банка за възстановяване и развитие на 5 ВиК оператори).</p> <p>Изпълняват се със средства от ПУДО-ОС/ДБ: проекти за малки водоснабдителни обекти на стойност 35,3 млн. лв.; проекти за канализации и пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) на стойност 46,2 млн. лв. Със средства, постъпили като погасяване на стари задължения от такси по Закона за водите, се изпълняват проекти за водоснабдителни обекти на стойност 19,2 млн. лв., проекти за канализация на стойност 7,6 млн. лв. и проект за ПСОВ на стойност 2 млн. лв.</p> <p>Със средства на ПУДООС е изпълнен договор за актуализацията на Първоначалната оценка за състоянието на морската околна среда, на дефинициите за добро състояние, на екологичните цели и свързаните с тях индикатори, като първа част от Морската стратегия на Р България за периода 2022 – 2027 г. (усвоени средства по договора – 280 737 лв.).</p>				
	<p>Финансиране на мерки за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптацията към климатичните промени.</p>	<p>Финансова подкрепа за проекти за намаляване на емисиите на парникови газове в рамките на Инвестиционна програма за климата (ИПК) с подпрограма „Енергийна ефективност за общински училища и детски градини“ (ЕЕОУДГ), Програма „Микропроекти за климата“ (ПМПК) и Инвестиционна програма „Минерални води“ (ИПМВ) на НДЕФ.</p> <p>Финансова подкрепа за проекти за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптацията към климатичните промени по ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-2021 г.</p> <p>Разработване на проекти на Плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2022-2027 г. за четирите района за басейново управление (осигурена БФП по ОПОС 2014–2020</p>	2015 г.	<p>По ИПК са постигнати следните резултати:</p> <p>Схема “Енергийна ефективност“ (ЕЕ)</p> <p>До момента са реализирани мерки за намаляване на енергопотреблението в 117 обекта в т.ч.: 41 училища, 22 детски ясли и градини, 16 административни сгради, 9 читалища, 6 обществени сгради, 6 университета, 7 здравни служби, 4 улични осветления и 6 общински болници/поликлиники.</p> <p>Схема “Електромобили“</p> <p>До момента са закупени 74 електрически превозни средства.</p> <p>По ПМПК се финансират два вида малки проекти подпомагачи смекчаването на неблагоприятните климатични промени и адаптацията към тях:</p> <p>а) Малки инфраструктурни проекти</p>	<p>Оценяване на проектни предложения по ИПК, ЕЕОУДГ и ПМПК, сключване на договори и изпълнение.</p> <p>Изпълнение на проектите по ОПОС 2014–2020 г.</p> <p>Завършване на дейностите за проектите на плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2022-2027 г.</p> <p>Провеждане на обществени консултации на проектите на ПУРН за 4-те района на басейново управление.</p> <p>Финализиране на ПУРН и предприемане на действия във връзка с приемането им от МС.</p> <p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г. за насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и</p>	2023 г.	<p>По ОПОС 2014–2020 г.: 138 млн. лв.</p> <p>По ПОС 2021–2027 г.: 441,3 млн. лв.</p> <p>По ИПК: 8,29 млн. лв. от НДЕФ. По ПМПК: 0,8 млн. лв. от НДЕФ.</p> <p>ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-2021 г.:</p>	<p>Спестени емисии на парникови газове от подкрепени проекти, подпомагачи смекчаването на неблагоприятните климатични промени: 860 000 tCO₂eq до 2023 г.</p>

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		г. в размер на 13,2 млн. лв.)		<p>(доставка на апаратура, софтуер, изграждане на малка инфраструктура), водещи до директно или индиректно намаляване на емисиите на парникови газове или адаптация към климатичните промени и б) “Меки“ проекти – дейности свързани със смекчаването и адаптацията към климатичните промени и състоящи се в разработване на стратегии/програми/доклади/анализи.</p> <p>До момента са реализирани 17 проекта, в т.ч.: 9 проекта за изграждане на малка инфраструктура и 8 “Меки“ проекта.</p> <p>Успешно завършени 9 проекта по Пилотната схема на ИПМВ с постигнати конкретни резултати: над 15 км изградени или възстановени водопроводи; 6 изградени или реконструирани помпени станции; 5 изградени или реконструирани събирателни резервоари за минерални води; 1 санитарно-охранителна зона пояс А.</p> <p>Подписано е споразумение с Федерална Република Германия за продажба на излишъка от Годишно разпределено количество емисии (Annual emissions allocations-AEAs) до 2022 г. Приходите за България са в размер на 3,8 млн. евро и ще бъдат използвани за проекти за ЕЕ и икономия на енергия в общинските училища и детски градини чрез НДФЕ по подпрограма ЕЕОУДГ (обявена покана за набиране на проекти със срок до 30.06.2023 г.).</p> <p>Докладване на утвърдените през 2022 г. карти на заплахата и на риска от наводнения в Европейката информационна система за водите.</p> <p>Разработена информационна система за управление на риска от наводнения за достъп на различни компетентни органи.</p> <p>По ОПОС 2014–2020 г. се реализират проекти за мерки свързани с адаптацията към климатичните промени и превенция на рисковете: създаване на система за управление на водите в басейна на река Искър , като първа фаза на Национална</p>	<p>устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи: обезпечаване на земния капацитет за борба с горски пожари и подготовка на населението за реакция; доизграждане на системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението на областно ниво; анализ на риска, мониторинг и прилагане на мерки за превенция и защита при неблагоприятни геодинамични процеси – свлачища, срутища, ерозии, абразии.</p> <p>Изпълнение на проектите по ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-2021 г.</p>		12,6 млн. лв.	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				<p>система за управление на водите в реално време (БФП 6,96 млн. лв.); центрове за повишаване готовността на населението за реакция при наводнения“ (БФП 37,7 млн. лв.) – завършен; интегриране, надграждане и оптимизация на процесите по превенция, готовност и реагиране на рискове от природен характер (БФП 20 млн. лв.) – един проект, в изпълнение; мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения (БФП 2,04 млн. лв.) – 3 проекта, които са завършени; превенция и противодействие на свлачищните процеси за ограничаване на риска от тях (вкл. по републиканска пътна мрежа) (БФП 50 млн. лв.) – 10 проекта, от които 6 са завършени.</p> <p>В процес на изпълнение е предефиниран проект по ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-2021 г.: „Прилагане на иновативни мерки за смекчаване и адаптиране към изменението на климата в общините от България“ с бенефициент – НДЕФ на стойност 5,5 млн. лв. (БФП). Партньори по проекта са осемте големи общини в Р. България (Столична община, Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора, Русе, Кърджалии Сливен). Извършено е следното до момента:</p> <p>Проведени обучения и учебни пътувания за осемте партньорски общини;</p> <p>Завършен преглед на стратегическите документи за градско планиране и предприети мерки за отстраняване на идентифицираните пропуски;</p> <p>Идентифицирани са и са избрани иновативни инвестиционни мерки (проекти за градско развитие) в осемте партньорски общини;</p> <p>Изготвени технически задания на иновативните проекти;</p> <p>Стартиран процес за избор на изпълнители на иновативните инвестиционни мерки.</p> <p>Също по ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-</p>				

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				2021 г. са сключени и в изпълнение: 2 договора по покана Малка грантова схема № 4 Климат на стойност 544,5 хил. лв. (БФП) – за информационно-образователни дейности, насочени към подрастващите; 8 договора по Открита покана № 3 „Климат“ на стойност 6,53 млн. лв. (БФП) – за разработване и прилагане на мерки за смекчаване и адаптация към климатичните промени от общините.				
	Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и при същото им биологично разнообразие.	Инвестиционни и законодателни дейности, насочени към ефективна защита на природни местообитания и видове с европейско и национално значение в Националната екологична мрежа и извън нея.	2015 г.	<p>По ОПОС 2014–2020 г., в рамките на ПО 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“ до момента са сключени 102 бр. АДБФП с обща стойност на предоставяна БФП от почти 202 млн. лв.</p> <p>Проектите включват:</p> <p>Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците“ (завършен);</p> <p>Знания за Натура 2000;</p> <p>Натура 2000 в Черно море;</p> <p>Управленски подход за мрежата „Натура 2000“ (завършен).</p> <p>Подобряване на природозащитното състояние на видове и типове природни местообитания на територията на мрежата Натура 2000, попадащи в национални паркове, природни паркове и поддържащи резервати (7 проекта са завършени и 7 са в изпълнение);</p> <p>Споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в България (19 проекта са завършени и 1 е в изпълнение);</p> <p>Изготвяне/актуализиране на планове за действие за видове (6 проекта са завършени и 16 са в изпълнение);</p> <p>Изпълнение на приоритетни мерки във влажни зони (4 проекта са в изпълнение);</p> <p>Мерки за подобряване на природозащитното състояние на птици (3 проекта са завършени и 7 проекта са в изпълнение);</p> <p>Подобряване природозащитното състоя-</p>	<p>Изпълнение на проекти по сключени АДБФП по ОПОС 2014–2020 г.</p> <p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г. за: изпълнение на м. 4 от НРПД - подпомагане изпълнението на реформата по НПВУ за създаване на органи за управление на защитените зони от мрежата Натура 2000 чрез функционално обезпечаване на органите за управление на 33 по Натура 2000; изпълнение на м. 54, 55 и 56 от НРПД - идентифициране и премахане на нетипични дървесни и храстови видове в територии с разпространение на местообитанията и в непосредствена близост до тях (до 200 м), възстановяване на типични видове и отстраняване на инвазивни чужди видове, изграждане и поддържане на съоръжения за обществен достъп; поставяне на информационни табели, табла за „внимание“ и др.; изпълнение на м. 28 и 61 от НРПД - поставяне на информационни табели; изграждане на огради от естествени материали или поставяне на електро пастири с цел ограничаване на достъпа на животните на 50 м от брега на влажните зони и др.; изпълнение на м. 46, 47, 48 и 49 от НРПД - демонстриране и въвеждане на лесовъдски практики за устойчиво стопанисване на горите от местообитанието, за поддържане на състава на насажденията, обучения, прилагане на лесовъдски практики (вкл. отгледни мероприятия) и др.</p> <p>Приемане на ЗИД на ЗБР относно въвеж-</p>	2023 г.	<p>ОПОС 2014–2020 г.: 135,5 млн. лв.</p> <p>ПОС 2021–2027 г.: 259,1 млн. лв.</p> <p>НРВУ: 93 млн. лв. от МВУ и 11,5 млн. лв. национално финансиране.</p> <p>ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-2021 г.: 3,5 млн. лв.</p> <p>ПУДООС: 1,1 млн. лв.</p>	Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост – 1 565 668 ха до 2023 г.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				<p>ние на природни местообитания (1 проект е завършен и 5 проекта се изпълняват);</p> <p>Подобряване на природозащитното състояние на видове в мрежата Natura 2000 чрез подхода BOMP в територията на местни инициативни групи (11 проекта се изпълняват).</p> <p>Обявени са през 2022 г. две нови процедури по ОПОС 2014–2020 г.:</p> <p>Подобряване природозащитното състояние на горски природни местообитания и подпомагане на екосистемните услуги, предоставяни от горите, чрез прилагане на лесовъдски практики и залесяване (6 проекта са в изпълнение);</p> <p>Подобряване на природозащитното състояние на степни природни местообитания чрез закупуване на земи (1 проект е в изпълнение).</p> <p>С финансиране от ПУДООС се изпълняват 7 проекта на обща стойност 1,1 млн. лв.</p> <p>Стартирал е предефиниран проект по ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014-2021 г. „Остойностяване и интегриране на екосистемните услуги“.</p> <p>Продължава процесът по издаване на заповеди за обявяване на защитените зони за местообитанията, като остава да бъдат издадени заповеди за обявяване на последните 44 защитени зони за местообитанията. Издадени са общо 189 заповеди. Определени са специфични и подробни природозащитни цели за 43 защитени зони. За 39 от тях, за които към момента на определяне на специфичните и подробни цели на опазване, има издадени заповеди за обявяване по реда на чл. 12 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), са издадени заповеди за изменение и допълнение на заповедите за тяхното обявяване, чрез които се въвеждат съответните специфични и подробни цели на опазване. За останалите 4 защитени зони специфичните и подробни цели на опазване са въведени в проектите</p>	<p>дане на подход за управление на защитените зони от мрежата Natura 2000.</p> <p>Приемане на специфични и подробни природозащитни цели и мерки за опазването им за още 43 защитени зони и издаване на заповеди за изменение и допълнение на заповедите за тяхното обявяване, чрез които се въвеждат съответните специфични и подробни цели на опазване.</p> <p>През 2023 г. продължава разработването на специфични и подробни природозащитни цели и мерки за опазването им за всички останали защитени зони.</p> <p>Издаване на заповеди за обявяване на 44 защитени зони за местообитанията.</p> <p>Изпълнение на два проекта в рамките на НПВУ:</p> <p>„Интегриране на екосистемния подход и прилагане на решения базирани на природата в опазването на защитените зони от мрежата Natura 2000“;</p> <p>“Възстановяване на ключови за климата екосистеми в изпълнение на Стратегията на биологично разнообразие на ЕС и целите на Европейския зелен пакт”.</p> <p>Приемане на Стратегия за биологичното разнообразие в Република България и Национален план за опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси 2020-2024 г. Разработване на Национална стратегия за лечебните растения.</p> <p>Продължаване на изпълнение на мерките, включени в актуалните национални планове за действие за опазване на застрашени видове. Утвърждаване на 16 нови планове за действие за опазване на застрашени видове.</p> <p>Разработване на мярка за подкрепа: "Инфраструктура за посетители и устойчиво използване на национални паркове ("ProPark") по линия на Рамково споразумение между България и Швейцария относно изпълнението на втория Швейцарски принос към избрани държави-членки на ЕС, за намаляване на икономическите и</p>			

1	2	3	4	5	6	7	8	9
				<p>на заповедите за обявяването им. В процес на финализиране след проведени обществени консултации са специфични и подробни природозащитни цели за още 43 защитени зони.</p> <p>Одобрена Национална рамка за приоритетни действия (НРПД) за Натура 2000 за 2021–2027 г.</p>	социални различия в ЕС.			
	<p>Намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми в районите с нарушено качество на въздуха.</p>	<p>Инвестиции в дейности за изпълнение на Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г., Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020-2030 г.) и общинските програми за КАВ, с цел намаляване на общите емисии на някои замърсители и постигане и поддържане на нивата на контролираните атмосферни замърсители, съответстващи на нормите заложи в националното законодателство.</p>	2015 г.	<p>По ОПОС 2014–2020 г. до момента са сключени 42 бр. АДБФП с обща стойност на предоставяна БФП от 627,4 млн. лв.</p> <p>Проектите включват:</p> <p>Разработване/Актуализация на общинските програми за КАВ (20 проекта са завършени, продължава изпълнението на 1);</p> <p>Мерки на общините за подобряване КАВ, насочени към битовото отопление (в изпълнение – 8 проекта);</p> <p>Мерки на общините за адресиране на транспорта като източник на замърсяване на атмосферния въздух (2 проекта са завършени и 10 са в изпълнение);</p> <p>Създаване на информационна система за докладване на данни за качеството на атмосферния въздух като част от Националната системата за мониторинг на КАВ в реално време (проектът е завършен).</p>	<p>Изпълнение на проекти по сключени АДБФП по ОПОС 2014–2020 г.</p> <p>Подготовка и обявяване на процедури по ПОС 2021–2027 г.:</p> <p>„За по-чист въздух!“ и „За по-чист въздух! (2)“: подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи; демонтаж и предаване на демонтираните стари отоплителни устройства за последващо третиране по реда на чл. 39, ал. 3 от Закона за управление на отпадъците и др.;</p> <p>"Зелена инфраструктура в градска среда" и "Зелена инфраструктура в градска среда (2)": създаване/разширяване/обновяване на зелени зони в общините с нарушено качество на атмосферния въздух чрез инвестиции в растителни видове с най-висока степен на ефективност по отношение улавяне на ФПЧ и пречистването на въздуха по естествен път;</p> <p>"Създаване на Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух": обмен на знания, опит и добри практики между общините; осигуряване на възможни решения при възникване на проблеми; информационни и обучителни дейности и изграждане на капацитет и др.;</p> <p>"Подобряване на мониторинга на качеството на атмосферния въздух на национално ниво": инвестиции в подмяна на оборудване със съвременни алтернативи; модернизиране и надграждане на контролния и динамичен мониторинг в частта автоматични измервателни станции за КАВ; включително информационната система за докладване на данни за КАВ.</p> <p>Стартиране на процедура за финансиране чрез ПУДООС на мерки за подобряване на</p>	2023 г.	<p>ОПОС 2014–2020 г.: 577 млн. лв.</p> <p>ПОС 2021–2027 г. 773,5 млн. лв.</p> <p>ПУДООС: 40 млн. лв.</p>	<p>1. Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx (по ОПОС 2014–2020 г.) – 3 000 000 жители до 2023 г.</p> <p>2. Намаляване на емисиите на замърсители за всяка година спрямо 2005 г.: SO2 – 78%; NOx – 41%; НМЛОС – 21%; NH3 – 3%; ФПЧ2.5 – 20%.</p>

1	2	3	4	5	6	7	8	9
					<p>КАВ. Процедурата трябва да е насочена към финансиране на мерки в изпълнение на Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г. и Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020-2030 г.) и да съдържа обективни критерии и условия за кандидатстване, във връзка с осигуряване на КАВ.</p> <p>Актуализиране на мерките по Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 – 2030 г.) - предвижда се обявяване на процедура по ПОС 2021–2027 г. "Национални стратегически документи в сектор „Въздух“.</p> <p>Разработване на мярка за подкрепа "Подобряване на качеството на въздуха чрез модернизирана и призната национална система за измерване на качеството на въздуха и научни партньорства ("ModAIRn") по линия на Рамково споразумение между България и Швейцария относно изпълнението на втория Швейцарски принос към избрани държави-членки на ЕС, за намаляване на икономическите и социални различия в ЕС.</p>			
	<p>Пакет инвестиции в изпълнение на целите на REPowerEU, вкл. в НПВУ</p>	<p>Подготвени проекти на инвестиции в областта на развитите на електропреносната мрежа за ускорено внедряване на ВЕИ, развитите на „готова за бъдещето“ газопреносна мрежа в т.ч. увеличение на капацитета в подкрепа на диверсификация на източници и маршрути на доставка вкл. за Региона, сгради с близко до нулево потребление и във връзка с реформа за Национален фонд за декарбонизация</p>	04.2023г.	В процес на преговори с ЕК	Решение за одобряване на изменение на НПВУ	06.2026 г. (при решение)	<p>Ускорено въвеждане на ВЕИ</p> <p>Диверсифициране доставки на природен газ</p> <p>Готова инфраструктура за пренос на зелен водород</p> <p>Гарантирани и сигурни доставки на енергия за потребителите</p> <p>Подкрепа на ускорено постигане на</p>	<p>км. „готова за бъдещето“ газова инфраструктура – 100 км.</p> <p>км. реконструирани електропроводи 110 kV – 888 км.</p> <p>реконструкция на електропровод „Хемус-Стара планина“ от 220 kV на 400 kV</p> <p>30 публични сгради с близко до нулево пот-</p>

1	2	3	4	5	6	7	8	9
							общите енергийни и климатични цели 480 млн. евро Механизъм за възстановяване и устойчивост	ребление.
Предоставяне на подкрепа на предприятия по отношение на дигиталния и цифровия преход	Предоставяне подкрепа на предприятията по линия на програма ПККИП 2021–2027	Осигуряване на подкрепа на предприятията по линия на фондовете за споделено управление за повишаване нивото на дигитализация и въвеждане на елементи на кръговата икономика в предприятията.	2022 г.	Одобрена ПККИП от страна на ЕК; Подписано финансово споразумение за изпълнение на финансовите инструменти с Фонд мениджър на финансовите инструменти в България (ФМФИБ)	Структуриране и изпълнение на мерките за подкрепа	2029 г.	1,267 млн. лв. (Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) и национално съфинансиране)	Малки и средни предприятия (МСП) въвели технологии от Индустрия 4.0 – 429; МСП, въвели принципи на кръговата икономика – 967;
Предоставяне на подкрепа на предприятия по отношение на дигиталния и цифровия преход	Предоставяне подкрепа на предприятията по линия на Програмата за икономическа трансформация към НПВУ	Осигуряване на подкрепа на предприятията по линия на НПВУ за повишаване нивото на дигитализация и въвеждане на елементи на кръговата икономика в предприятията.	2022 г.	Обявена процедура BG-RRP-3.005 „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в МСП” и одобрен списък с подкрепени предприятия; Обявена за обществено обсъждане процедура BG-RRP-3.008 „Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията”	Обявяване на процедура BG-RRP-3.008 „Подкрепа за прехода към кръгова икономика в предприятията”, оценка и сключване на договори с одобрените кандидати; Сключване на договори и изпълнение на одобрените проекти по процедура BG-RRP-3.005 „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в МСП”	2026	210 млн. лв.	Подкрепени 240 предприятия от преработващата промишленост, въвели елементи на кръговата икономика в дейността си; Подкрепени 1492 предприятия, постигнали първо или второ ниво на дигитализация.
Повишаване на ресурсната ефективност и намаляване на въглеродните емисии	Инвестиции в устойчива градска мобилност	Изпълнение на инвестиции по ПРР за устойчива градска мобилност	2023 г.	С Решение № С(2022) 9743 final от 16.12.2022 г. ПРР 2021–2027 г. е официално одобрена от Европейската комисия	Разработване и публикуване на Насоки за кандидатстване за изпълнение на инвестиции за устойчива градска мобилност	2029 г.	Намаляване на въглеродните емисии чрез инвестиции в устойчива градска мобилност 522 млн. лв.	Целеви стойности 2029 г.: Капацитет на екологосъобразни подвижен състав за колективен обществен транспорт – 11 140 пътника Инфраструктура

1	2	3	4	5	6	7	8	9
								<p>за алтернативни горива (точки за зареждане/зарядни точки) – 397</p> <p>Годишен брой ползватели на нов или модернизирани обществени транспорт – 40 905</p>

Специфична препоръка 2

Да продължи да изпълнява своя План за възстановяване и устойчивост в съответствие с ключовите етапи и целите, включени в Решението за изпълнение на Съвета от 4 май 2022 г. Да представи програмните документи в областта на политиката на сближаване за периода 2021–2027 г., за да приключи преговорите с Комисията, а след това да започне да ги изпълнява.

Отговор на политиката

Разработеният от страната НПВУ включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които допринасят за ефективното преодоляване на редица икономически и социални предизвикателства, по-специално в областта на образованието и уменията, научните изследвания, интелигентната индустрия, дигиталната и транспортната свързаност, здравеопазването, цифровия и енергийния преход и бизнес средата.

Изпълнението на НПВУ продължава. През декември 2022 г. бе извършено първо плащане, като в момента усилията са съсредоточени върху изпълнението на реформите и инвестиции, включени във второ и трето плащане. Успоредно се работи по подготовката на обосновано искане до Европейската Комисия с предложение за изменение на НПВУ в част Енергетика във връзка с Решение на 48-то НС от 12 януари 2023 г., засягащо раздел 2.Б. „Зелена България“, 2.Б.1. Нисковъглеродна икономика на ПВУ, както и по включването на нова глава REPowerEU в ПВУ съгласно измененията в Регламент (ЕС) 2021/241, одобрени в края на февруари 2023 г. Към момента не може да се посочи с точност планирания период за изменение.

С решение на ЕК от 06.07.2022 г. е одобрено Споразумението за партньорство на Република България. Споразумението за партньорство обхваща подкрепата от ЕФРР, Кохезионния фонд, Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика и по-специално член 12, параграф 4 от него, в България за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2027 г. Документът обхваща програми по петте цели на политиката и всички са одобрени от ЕК до края на месец декември 2022 г., както следва:

Програма „Развитие на човешките ресурси“ е одобрена с Решение на ЕК от 01.08.2022 г. Бюджетът на програмата възлиза на 3,2 млрд. лева европейско финансиране от ЕСФ+. Националното съфинансиране е в размер на 623 млн. лева.

Програма „Образование“ е одобрена с Решение на ЕК от 08.08.2022 г. Европейското финансиране е в размер на 1,5 млрд. лева от ЕСФ+. Националното съфинансиране е в размер на 348 млн. лева.

Програмата за храни и основно материално подпомагане е одобрена с Решение на ЕК от 08.08.2022 г., с бюджет от 370,5 млн. лева европейско финансиране от ЕСФ+. Националното съфинансиране е в размер на 41 млн. лева.

Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ е официално одобрена с Решение на ЕК от 03.10.2022 г. Европейското финансиране възлиза на 2,4 млрд. лева от ЕФРР. Националното съфинансиране е в размер на 531 млн. лева.

Програма „Транспортна свързаност“ е одобрена с Решение на ЕК от 03.10.2022 г. Ще реализира инвестиции в транспортната инфраструктура на страната по TEN-T, като финансирането по програмата е в размер на 3,160 млрд. лева от Кохезионния фонд и ЕФРР, а националното съфинансиране е 558 млн. лева.

Програма „Околна среда“ получи официално одобрение с Решение на ЕК от 07.10.2022 г. Европейското финансиране е в размер на 2,995 млрд. лева от Кохезионния фонд и ЕФРР. Планираното национално съфинансиране възлиза на 570,3 млн. лева.

Програмата за техническа помощ е одобрена с Решение на ЕК от 05.10.2002 г.. Европейското финансиране от ЕФРР е в размер на 196 млн. лева, националното съфинансиране възлиза на 41,5 млн. лева.

Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация е одобрена с Решение на ЕК от 05.12.2022 г. Финансовият принос на ЕС чрез ЕФРР е в размер на 1,73 млрд. лева. Националното съфинансиране възлиза на 407 млн. лева.

Програма „Развитие на регионите“ е официално одобрена с Решение на ЕК от 16.12.2022 г. Финансовият принос на ЕС чрез ЕФРР е в размер на 2,98 млрд. лева. Националното съфинансиране възлиза на 630,6 млн. лева.

Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури (ПМДРА) е одобрена от ЕК на 23.11.2022 г. с бюджет от 168 млн. лева от ЕФМДРА. Националният принос е в размер на 70,2 млн. лева.

Програмите „Вътрешна сигурност“ 2021–2027, „Инструмент за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика“ 2021–2027 г. и Програма „Убежище, миграция и интеграция“ 2021–2027 г. са одобрени от ЕК през месец ноември 2022 г. със следният финансов ресурс: Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ - 37 469 440 евро (28 505 459 евро); Фонд „Вътрешна сигурност“ – 58 621 250 евро (44 619 878 евро) и Инструмент за финансова подкрепа за управление на границите и визовата политика – 159 490 671 евро (121 501 046 евро).

Специфична препоръка 3

Да намали цялостната зависимост от изкопаеми горива и внос на изкопаеми горива чрез ускоряване на разработването на възобновяеми енергийни източници и да разнообрази източниците и пътищата за доставка на газ чрез увеличаване на взаимните връзки със съседните държави. Да увеличи усилията за намаляване на търсенето на енергия чрез повишаване на енергийната ефективност в промишлеността и в частния и публичния сграден фонд. Да насърчава нови устойчиви решения в централното районно отопление.

Резюме на политиката

Предвид своето географско местоположение България е на входа на очакваните увеличени потоци LNG и тръбопроводен газ от алтернативни източници, чиято непосредствена цел е сигурността на доставките от природен газ за региона и за Европейския съюз.

За диверсификацията на източниците и маршрутите за доставка на природен газ, България предприе редица мерки. Към 1 ноември 2022 г. ПГХ „Чирен“ е запълнено на 92% в изпълнение на европейските изисквания. Съща така, за увеличаване на междусистемната свързаност от 01.10.2022 г. е въведена в експлоатация междусистемната газова връзка Гърция – България (IGB). Това допринася за намаляване на зависимостта от внос на природен газ от Русия в България и в региона на Югоизточна Европа, като дава възможност за увеличаване на потоците от ТАР и терминалите за LNG в Гърция. На 1 февруари 2023 г. стартираха строителните дейности по изграждане на междусистемната газова връзка България-Сърбия (IBS).

Булгартрансгаз" ЕАД е акционер с 20% дял в изграждането на терминала за втечен природен газ (LNG) край Александропулис, Гърция. Изграждането на терминала за втечен природен газ има за цел да осигури нови количества газ за снабдяване на гръцкия и регионалните пазари в Югоизточна Европа, допринасяйки същевременно за диверсификация на източниците за доставка на газ и трасетата, насърчаване на конкуренцията в полза на крайните клиенти, както и повишаване на сигурността на доставките. Сред потенциални източници за доставка са страни, производители на втечен природен газ, като Алжир, Катар, САЩ и др.

Безспорното дългосрочно решение за постигане на сигурност, независимост и устойчивост на енергийните доставки са възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) и спестяването на енергия.

Амбициозните цели на Зелената сделка за постепенна декарбонизация на енергийния сектор във времеви хоризонти 2030 и 2050 г., както и тяхната проекция в НПВУ на България, предполагат значи-

телни допълнителни усилия за повишаване на вече надхвърлилия през 2021 г. 16% дял на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия. Продължаващото на този фон мащабно разгръщане на възобновяеми източници, които поради присъщата им непостоянна генерация създават все по-сложни и осезаеми предизвикателства пред сигурността на електроенергийната система (ЕЕС), изисква повишаване адаптивността на оперативното управление на ЕЕС за осигуряване на необходимата маневреност, сигурност и бързодействие при управлението ѝ. Заемащият все по-голям дял от вътрешния микс на страната процент на ВЕИ неминуемо означава, че те постепенно ще оказват все по-силно влияние върху енергийната сигурност и съответно на тях ще се разчита все повече за обезпечаването ѝ.

Същевременно, участващите в енергийния микс на България възобновяеми енергийни източници понастоящем не са в състояние да участват пълноценно в балансирането на електроенергийната система, покриването на върховите товари и предоставянето на пазарен принцип на услуги за гъвкавост и допълнителни услуги. От друга страна, е необходимо гарантирането на сигурността на снабдяването с електрическа енергия във връзка със „зеления преход“.

Жилищният сектор в България се характеризира с висока енергийна интензивност. Съгласно анализ на националния жилищен сграден фонд на Република България към 2020 г. едва 7% от обитаваните жилищни сгради (построени след 2010 г. или съществуващи обновени) са в съответствие с актуалните нормативни изисквания за енергийна ефективност. Сградите с лоши енергийни характеристики (класове на енергопотребление E, F и G) дялово представляват 91% от общия брой необновени сгради, като сградите, при които разходът на енергия е най-висок (клас G), представляват 18%. В приетата през 2021 г. от МС Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради само до 2050 г., разработена във връзка с Директива 2018/844 г. на Европейския парламент и на Съвета, необходимите инвестиции до 2030 г. са оценени на почти 4 млрд. лева.

Национален доклад за България за 2022 г. и/или Съвместния доклад за заетостта за 2022 г.

Констатации

Съгласно Националния доклад за България за 2022 г. в страната понастоящем се разчита прекомерно на изкопаемите горива и енергията не се използва ефективно, което създава редица предизвикателства за устойчивостта.

Констатира се, че производството на страната е най-енергоемко и с най-висок интензитет на емисиите за парникови газове в Европейския съюз (ЕС). Все още има голям потенциал за енергоспестяване и намаляване на въглеродните емисии, който може да бъде разгърнат чрез целенасочени мерки за увеличаване дела на възобновяемите енергийни източници в потреблението на енергия, както и чрез устойчиво обновяване на сградния фонд.

Според последните национални прогнози има риск България да не успее да постигне целта си за 2030 г. по отношение на емисиите от секторите извън схемата на ЕС за търговия с емисии

Отговор на политиката

В отговор на препоръките за увеличаване на инвестициите за устойчиво енергийно обновяване на сградния фонд, ПРП 2021–2027 г. ще осигури над 3% от общия необходим ресурс за обновяване на обществени и жилищни сгради и инвестиции в енергийна ефективност в страната. Устойчивото и ефективно обновяване на сградите, в комбинация с условието за постигане на висок енергиен клас, допринася пряко и за намаляване на загубите от разпределените и топлопреносните мрежи, а предвидените за изпълнение инвестиции в сгради с енергопотребление близко до нулевото ще способстват и за увеличаване общия дял на енергия за отопление и охлаждане от възобновяеми енергийни източници.

В периода 2021–2027 г. ПРП ще финансира устойчиво обновяване на жилищен и обществен сграден фонд, включително студентски и ученически общежития, като ще се подпомага прилагането на всички видове мерки за енергийна ефективност в сградите, вкл. конструктивно и сеизмично укрепване, системи за отопление и климатизация, интегрирани инсталации за възобновяема енергия на място, оборудване за зареждане на електромобили, цифровизация на сградите и др.

В подмярка „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд“ от НПВУ се предвижда въвеждането на модел на предоставяне на финансова помощ с намаляващ интензитет за обновяване на многофамилни жилищни сгради в режим на етажна собственост, разделен в два етапа на кандидатстване. За етап 1, при кандидатстване – подаване на „предложение за изпълнение на инвестицията“ до 31 май 2023 г. е предвидена 100% БФП за всички допустими дейности. За етап 2, срокът за кандидатстване е от април 2023 г. до декември 2023 г. с предоставяне на 80% БФП за обновя-

телните дейности и 20% самоучастие на сдруженията.

В отговор на тази препоръка е и изпълнението на мерките за повишаване на енергийната ефективност в нежилищния сграден фонд (описани в т. 3.1.3).

Предвидени са и мерки за предоставяне на подкрепа за бизнеса в областта на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове.

Табл. 2-2: Мерки, адресиращи СП 3, част от Приложение 1

Област на политика	Наименование на мярката	Информация относно предприети и планирани мерки					Очакван ефект, в т.ч. бюджетен	Показатели за ефект с текуща и целева стойност
		Кратко описание на мярката	Начална дата	Актуално състояние (към април 2023 г.)	Предстоящи етапи в изпълнението на мярката до крайния срок на изпълнението ѝ (след април 2023 г.)	Крайна дата		
1	2	3	4	5	6	7	9	10
Инфраструктура за съхранение на електроенергия от възобновяеми източници	Национална инфраструктура за съхранение на електрическа енергия от ВЕИ	Под-проект 1 - закупуване, инсталиране и въвеждане в експлоатация на съоръжения за съхранение на електрическа енергия от юридически лица. Под-проект 2 - закупуване, инсталиране и въвеждане в експлоатация на съоръжения за съхранение на електрическа енергия от физически лица.	2023 г.	Преработен фиш за Инвестиция „Национална инфраструктура за съхранение на електроенергия от възобновяеми източници (RESTORE)“ по НПВУ	Преговори с ЕК за одобрение	06.2026 г.	Създадени технически условия за пълноценно участие на ВЕИ на енергийния и на балансиращия пазар и постигане на националната цел за дял на електроенергията от възобновяеми източници в крайното брутно потребление на енергия.	Осигуряване на допълнителни технически условия за повишаване експлоатационната сигурност и разполагаемост на ЕЕС в контекста на Регламент (ЕС) 2016/631 за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа.
Използване на геотермална енергия за отопление или за отопление и охлаждане	Използване на геотермална енергия като ВЕИ	Проучване на възобновяем източник – геотермалната енергия, и условия за ефективно бъдещо оползотворяване на нейния потенциал за производство на топлина чрез иновативни системи, осигуряващи чиста енергия за бита, промишлеността, земеделието, балнеологията и туризма.	2022 г.	Актуализиран проектен фиш за инвестиция по НПВУ	Преговори с ЕК за одобрение	06.2026 г.	Въведени съвременни технологии за производство на топлина и студ от геотермална енергия	Спестени емисии на годишна база: на 81 200 тона CO2 спестени за 1 година от произведената енергия от топлина.
Предоставяне на ефективна подкрепа за МСП в областта на енергийната ефективност	Процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“, обявена по линия на Оперативна програма „Инова-	Осигуряване на инвестиционни средства в областта на енергийната ефективност за българските МСП за справяне с последиците от пандемията COVID-19.	2022 г.	Изпълнение на договори по процедура „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност: към 31.01.23 г. са сключени 836 договора с общ размер на БФП на стойност 84, 64 млн.лв. В момента проектите са в процес на изпълнение като 28 вече са приключили.	Приключване на изпълнението и отчитане на договорите. Извършване на финални плащания.	12.2023 г.	84,64 млн. лв.	Брой подпомогнати предприятия за възстановяване чрез подобряване на енергийната си ефективност – 818; Постигната към момента стойност: 28 (прик-

1	2	3	4	5	6	7	9	10
	ции и конкурентоспособност“ 2014-2020							лчили изпълнението си проекти)
	Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове по линия на ПКИП	Повишаване на енергийната ефективност и въвеждане на ВИ в предприятията по линия на ПКИП 2021-2027	2023 г.	Сключено споразумение с ФМФИБ за изпълнение на финансовите инструменти по ПКИП.	Структуриране на финансовия инструмент и избор на финансови посредници.	12.2029	270,02 млн. лв.	Предприятия, въвели енергийно ефективни технологии и ВИ -182;
	Декарбонизация чрез инвестиции във възобновяема енергия и енергийна ефективност в предприятия по НПВУ	Повишаване на енергийната ефективност и въвеждане на ВИ и технологии за съхранение в предприятията по линия на НПВУ	2022 г.	Обявена процедура BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“; Подписано финансово споразумение с ЕК за изпълнение на финансовия инструмент за ЕЕ и ВИ		2026 г.	346,68 млн. лв.	54 096 KW инсталиран оперативен капацитет за съхранение на енергия от ВИ; Подкрепени поне 450 предприятия по гаранционния инструмент за ЕЕ и възобновяема енергия
Повишаване на енергийната ефективност	Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд	Изпълнение на мерки по ПРР за повишаване на енергийната ефективност на жилищни и обществени сгради, включително студентски и ученически общежития	2023 г.	С Решение № С(2022) 9743 final от 16.12.2022 г. Програмата за развитие на регионите 2021–2027 г. е официално одобрена от Европейската комисия	Разработване и публикуване на Насоки за кандидатстване за изпълнение на мерки за енергийна ефективност и устойчиво обновяване на сградния фонд	2029 г.	Подобри енергийни характеристики на публичния и жилищния сграден фонд 406 млн. лв.	Брой жилищни сгради с подобрени енергийни характеристики – 3731 Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики (кв. м) – 178 666 Годишно първично енергийно потребление (от жилища, обществени сгради, предприятия и други) - 111 961,00 MWh/г.

1	2	3	4	5	6	7	9	10
								Очаквани емисии на парникови газове - 26 023,00 тонове еквивалент на CO2/година
Повишаване на енергийната ефективност	Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд	Изпълнение на мерки по ПРР за повишаване на енергийната ефективност на жилищни и обществени сгради, включително студентски и ученически общежития	2023 г.	С Решение № С(2022) 9743 final от 16.12.2022 г. Програмата за развитие на регионите 2021–2027 г. е официално одобрена от ЕК	Разработване и публикуване на Насоки за кандидатстване за изпълнение на мерки за енергийна ефективност и устойчиво обновяване на сградния фонд	2029 г.	Подобрени енергийни характеристики на публичния и жилищния сграден фонд 406 млн. лв.	Брой жилищни сгради с подобрени енергийни характеристики – 3731 Обществени сгради с подобрени енергийни характеристики (кв. м) – 178 666 Годишно първично енергийно потребление (от жилища, обществени сгради, предприятия и други) - 111 961,00 MWh/г. Очаквани емисии на парникови газове - 26 023,00 тонове еквивалент на CO2/година

3 Напредък в изпълнението на основни реформи и инвестиции от ПВУ и перспективи за следващата година

Информацията относно напредъка в изпълнението на ключовите етапи и цели по реформите и инвестициите от НПВУ и перспективи са публикувани в платформата FENIX на ЕК в рамките на докладването два пъти в годината.

4 Напредък по отношение на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР)

Табл. 4-1: Напредък в изпълнението на националните цели в рамките на целите на ООН за устойчиво развитие

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
Изкореняване на бедността	<p>По ПРР 2021–2027 г. ще продължи надграждането на постигнатото в предходните години в сферата на социалните дейности с цел гарантиране на равен достъп до качествени и ефективни социални услуги за всички лица, нуждаещи се от подкрепа, включително намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.</p> <p>Разработване на План за действие за периода 2023–2024 г. за изпълнение на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030;</p> <p>Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 предвижда финансиране в отговор на предизвикателства в областта на социалното включване и борбата с бедността чрез подкрепа за осигуряване на дългосрочна грижа, равен достъп до качествени социални услуги и подкрепа за пълноценен живот в общността, индивидуализиране на подкрепата на уязвимите лица, насърчаване на активното участие в обществения живот на всяко лице в неравностойно положение, подкрепа за достъп до пазара на труда и др.</p>	<p>Пространствено приобщаване на маргинализираните групи в обществото, недопускане на сегрегация, изолация и изключване и осигуряване на равен достъп до основни услуги за всички.</p> <p>Подобряване качеството на живот и насърчаване на социалното включване на уязвимите групи посредством:</p> <p>Устойчива интеграция на пазара на труда на неактивни и безработни лица, в т.ч. продължително безработни;</p> <p>Осигуряване на равен достъп до качествено предучилищно и училищно образование;</p> <p>Осигуряване на равен и ефективен достъп до качествено здравеопазване;</p> <p>Предоставяне на достъпни и качествени социални и интегрирани услуги и интегрирана подкрепа;</p> <p>Предоставяне на ефективна и целенасочена финансова и материална подкрепа на нуждаещите се;</p> <p>Осигуряване на достъпна среда – физическа, архитектурна, институционална, информационна и достъпност на транспорта и транспортните услуги;</p> <p>Подобряване на жилищните условия на уязвими групи и подкрепа на бездомните;</p> <p>Работа в партньорство и прилагане на иновативни подходи при провеждане на интегрирани политики за социално включване и социални иновации;</p> <p>Принос за изпълнението на Националната цел на България за намаляване на броя на лицата в риск от бедност или социално</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
Край на глада	<p>В периода на прилагане на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г. ще продължи прилагането на мерки, свързани с:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подкрепа за земеделски стопанства и инвестиции в преработка на селскостопански продукти с цел подобряване производителността и доходите на земеделските производители и преработватели и задоволяване на обществените нужди от храна, включително висококачествени, безопасни и питателни храни произвеждани по устойчив начин; намаляване на хранителните отпадъци; подобряване на производителността и добивите на малки и средни стопанства в секторите на селското стопанство и осигуряване на необходимото количество и качество местни суровини за по-пълно използване на капацитета на предприятията и повишаване добавената стойност и ефективността на предприятията от хранително-вкусовата промишленост. - Стартиране на земеделска дейност от млади земеделски стопани и осигуряване на приемственост между поколенията. - Инвестиции в инфраструктура за напояване в земеделските стопанства за намаляване на негативните последици от проявлението на природо-климатичните рискове, увеличаване на добивите от земеделските култури и насърчаване на устойчиво развитие и ефикасно управление на природните ресурси. - Популяризиране и подкрепа на схеми за качество, биологично производство и сътрудничество за къси вериги за доставка и местни пазари, с цел производство на висококачествени, безопасни и питателни храни произвеждани по устойчив начин, както и за реструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност на земеделските стопанства за гарантиране на продоволствена сигурност, повишаване на производителността и доходите в аграрния отрасъл. - Прилагане на устойчиви спрямо изменението на климата селскостопански практики, насочени към подобряване управлението на водните ресурси в земеделските стопанства и увеличаващи производителността и обема на произвежданата продукция. 	<p>изключване със 787 000 души до 2030 г. и специфичната подцел към нея за намаляване броя на децата под 18 години в риск от бедност или социално изключване със 196 750 лица.</p> <p>Реструктуриране и модернизиране, включително подобряване на ресурсната ефективност на земеделските стопанства за гарантиране на продоволствена сигурност, повишаване на производителността и доходите в аграрния отрасъл.</p> <p>Стартиране на земеделска дейност от млади земеделски стопани и осигуряване на приемственост между поколенията.</p> <p>Прилагане на устойчиви спрямо изменението на климата селскостопански практики, насочени към подобряване управлението на водните ресурси в земеделските стопанства и увеличаващи производителността и обема на произвежданата продукция. Подобряване на организацията на веригата на доставки и увеличаване на броя на земеделските стопани ангажирани с биологично производство, както и стопани участващи в групи или организации на производители, местни пазари, къси вериги на доставки и схеми за качество.</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
Добро здраве	<p>- Подобряване на организацията на веригата на доставки и увеличаване на броя на земеделските стопани ангажирани с биологично производство, както и стопани участващи в групи или организации на производители, местни пазари, подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността.</p> <p>2) По ПМДРА 2021–2027 са предвидени мерки на национално и регионално ниво за изграждане/модернизирание на аквакултурни стопанства и предприятия за преработка на рибни продукти и за възможности за диверсифициране на дейността и създаване на нови форми на доход и дейност.</p>	<p>2) Увеличаване производителността и доходите на дребните производители на храни от сектор „Рибарство“, в това число и на заетите в него жени.</p>
	<p>1) За укрепване на устойчивостта, достъпността и капацитета на здравната система са предприети действия за осигуряване на равен достъп до безопасни, качествени и ефективни лекарствени продукти.</p> <p>Целенасочена подкрепа в здравна инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални грижи в общността, на уязвими групи, възрастни хора и хора с увреждания.</p> <p>ОПРЧР 2021–2027 ще подкрепи мерки за стимулиране на професионалната мобилност на лекари и медицински/здравни специалисти, които ще бъдат подпомогнати да разкриват амбулатории за първична медицинска помощ или амбулатории за здравни грижи в труднодостъпни и отдалечени райони, както и чрез осигуряването на лекари и медицински специалисти в основни видове специализирана медицинска помощ (като напр. вътрешни болести, педиатрия, акушерство и гинекология, хирургия и нервни болести) в първичната и специализираната извънболнична медицинска помощ или в болничната помощ извън областните градове, където има недостиг на определени специалисти.</p> <p>За преодоляване на недостига от специалисти в определени специалности или географски райони, ОПРЧР 2021–2027 предвижда предоставянето на стимули за обучението на лекари и медицински сестри – специализанти, по конкретни специалности с недостатъчно налични кадри, както и стимулиране на обучението им в райони на страната, където има недостиг по съответните специалности.</p> <p>ОПРЧР 2021–2027 ще финансира също краткосрочни обучения за повишаване на знанията</p>	<p>Обезпечена терапия на българските пациенти с лекарствени продукти, използвани за лечение на COVID-19.</p> <p>Обезпечено лечението на българските граждани за заболявания, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване.</p> <p>Осигурени навременни мерки за овладяване дефицита на лекарствени продукти, за които са постъпили сигнали за недостиг.</p> <p>Създаване на предпоставки за повишаване на продължителността на живота чрез развити здравна система, която функционира задоволително и осигурява равен достъп до здравеопазване.</p> <p>По-балансираното географско разпределение на заетите в сферата на здравеопазването</p> <p>Осигуряване на по-добър достъп до здравеопазване чрез повишаване броя на специалистите по специалности с недостиг в страната и в определени райони, както и чрез разкриване на здравни амбулатории в труднодостъпни и отдалечени райони на страната.</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
	<p>и компетенциите на широк кръг специалисти и неспециалисти от системата за спешна медицинска помощ, психиатричната помощ, първична здравна помощ, за персонала предоставящ медицински грижи за деца и дългосрочни здравни грижи за възрастни.</p> <p>ОПРЧР 2021–2027 предвижда също да финансира здравно-информационни кампании насочени към майчино и детско здраве, за имунизации и ваксинации, за социалнозначими заболявания.</p>	<p>Повишаване на знанията и компетенциите на работещите в сферата на здравеопазването.</p> <p>По-добро обществено здраве чрез по-добра информираност.</p>
Качествено образование	<p>Предвидената подкрепа по ПРР 2021–2027 г. през новия програмен период в сферата на образованието е насочена към осигуряване на равен достъп до качествено и модерно образование за всяко дете и ученик, както и към намаляване дела на преждевременно напусналите училище, с основен акцент върху децата и учениците от уязвими групи, включително роми.</p>	<p>Приложена единна система за наблюдение и оценка на качеството на образованието и грижите в ранна детска възраст и осигурени интегрирани услуги за превенция на социалното изключване. Осигурена подкрепа за всяко дете и ученик за активно приобщаване в системата на предучилищното и училищното образование. Осигурено качество на обучението чрез усъвършенствана и модерна образователна среда и разширяване използването на дигитални устройства в системата на училищното и предучилищното образование, повишена мотивацията за учене и въведени нови и модерни технологии</p>
Равенство между половете	<p>ОПРЧР 2021–2027 предвижда финансиране за подпомагане на равнопоставеността между половете и постигане на баланс между личния и професионалния живот, вкл. чрез предоставянето на услуги за полагане на грижи за деца и възрастни, зависими членове на семействата, като инструменти за премахване на пречките пред включването в заетост, особено сред жените.</p>	<p>Насърчаване на заетостта, особено сред жените;</p> <p>Баланс между личния и професионалния живот;</p> <p>Осигуряване на алтернативни грижи в помощ на родителите</p>
Чиста вода и санитарно-хигиенни условия	<p>Въвеждане и прилагане на интегриран подход за реализиране на приоритетни инвестиции във ВиК инфраструктурата (мярка, адресираща СП 1, част от Приложение 1)</p>	<p>1) Допълнителен брой жители с достъп до подобро водоснабдяване – 1 800 000 до 2023 г.</p> <p>2) Допълнителен брой жители с достъп до подобро пречистване на отпадъчните води – 1 900 000 екв. ж. до 2023 г.</p> <p>3) Изградени/рехабилитирани/реконструирани пречиствателни станции за отпадъчни води – 25 бр. до 2023 г.</p>
Възобновяема енергия	<p>ПРР 2021–2027 г. ще подкрепя енергийна ефективност в сграден фонд и използване на енергия от възобновяеми енергийни източници, като ще подпомага интегрирани инсталации за възобновяема енергия на място, оборудване за зареждане на електроавтомобили, цифровиза-</p>	<p>Подобряване енергийните характеристики на национални сграден фонд чрез прилагане на устойчиви интегрирани енергийни мерки и устойчиво ползване на възобновяема енергия.</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
	ция на сградите, зелена инфраструктура и др.	
Сигурна работа и икономически растеж	<p>ППР 2021–2027 г. предвижда изпълнението на икономически мерки за изграждане на силна и конкурентна икономика на българските региони.</p> <p>Осигуряване на заетост на безработни лица от уязвими групи чрез изпълнение на Националния план за действие по заетостта (НПДЗ) през 2023 г.</p> <p>ОПРЧР 2021–2027 предвижда мерки за преодоляване на предизвикателствата, свързани с пазара на труда, заетостта, качеството на работните места и пригодността на предприятията и работната сила към променящите се изисквания, към уменията и условията на труд. Програмата оказва целенасочена подкрепа на безработни и неактивни лица за повишаване на компетенциите, уменията и включване в заетост, както и на заетите лица за нови и подобрени умения и по-добра професионална реализация и заемане на качествени работни места. Предприятията получават подкрепа за адаптиране на работните процеси и организацията на труда, за осигуряване на здравословна работната среда, както и за повишаване на уменията и квалификацията на работната сила.</p> <p>Младежите получават възможност за включване в заетост и набиране на професионален опит, както и нови умения и квалификация.</p> <p>Засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП по линия на ПК ИП 2021–2027 чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подкрепа за производствени инвестиции в предприятията; - насърчаване на предприемаческата активност; - Подкрепа за развитие на предприемаческата екосистема, насърчаване на интернационализацията и привличане на чуждестранни инвестиции; - подкрепа за реализиране на жизнеспособни инвестиции, насочени към растеж и конкурентоспособност на МСП, установени на територията на индустриални паркове; 	<p>Планираните мерки ще послужат за създаване на привлекателна среда за бизнес и предприемачество, насърчаване на икономическата активност, развитие на икономически дейности и стимулиране регионалната икономика.</p> <p>Повишаване на заетостта и намаляване на безработицата, чрез реализация на програми и мерки за заетост и обучение, финансирани със средства от държавния бюджет, включени в НПДЗ-2023 г. и със средства от ЕСФ+ чрез ОПРЧР 2021–2027.</p> <p>Повишаване на уменията и квалификацията на заетите, безработните и неактивните, с цел нови шансове за заетост и за да отговорят по-добре на търсенето от страна на работодателите на пазара на труда.</p> <p>МСП, повишили своя растеж и конкурентоспособност – 5 892;</p>
Иновации и инфраструктура	ППР 2021–2027 г. включва мерки за изграждане на индустриални паркове като важен инструмент за провеждане на балансирана икономика	Предвидените дейности ще послужат за повишаване на конкурентоспособността на регионалната икономика и положител-

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
	<p>ческа и регионална политика.</p> <p>По линия на ПКИП 2021–2027 са предвидени целенасочени действия за развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на иновативни технологии в предприятията. Посоченото ще бъде постигнато чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подкрепа за осъществяване на вътрешни за предприятията научноизследователски и развойни дейности, както и иновации; - Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията; - Подкрепа чрез инвестиции в рисков капитал за създаване на нови и развитие на иновативни предприятия; - Подкрепа за заявяване и защита на индустриална собственост в предприятията. <p>Мерки, свързани с повишаване дела на иновативните предприятия, има предвидени и по линия на Програмата за икономическа трансформация към НПВУ. Същите ще бъдат реализирани чрез <u>дялови инструменти за иновации</u>.</p>	<p>ните структурни промени, свързани с нея.</p> <p>Предприятия, повишили своя иновационен капацитет – 1 158;</p>
	<p>ПНИИДИТ предвижда мерки за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развитие и устойчивост на Центрове за върхови постижения (ЦВП) и центрове за компетентност (ЦК), изградени по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г.; - Подкрепа за ограничен брой (до 2) инфраструктури от Национална пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ) или техни обединения и Лабораторен комплекс „София Тех Парк“; - Подкрепа за ограничен брой научноизследователски проекти в тематичните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация и целите за устойчиво развитие на ООН; - Стимулиране на международното научно сътрудничество и участието в рамковите програми на ЕС; - Развитие на модел за трансфер на знания и технологии; - Иновативни грантове (ваучерна схема) за МСП за насърчаване на сътрудничеството с ЦВП, ЦК, обектите от НПКНИ, Лабораторен комплекс към „София Тех Парк“ и други изследователски организации и лаборатории; - Схема „бърза писта“ за иновации; - Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация; 	<p>МСП, въвеждащи иновация в продукт или процес</p> <p>Подадени заявки за патент</p> <p>Изследователски работни места, създадени в подкрепяните структури</p> <p>Подкрепени МСП от мрежата ЕЦИХ</p> <p>Подкрепени предприятия с Печат за вър-</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
	<ul style="list-style-type: none"> - Програми за сътрудничество в областите на европейските вериги за създаване на стойност; - Програми за мобилност между индустрията, изследователски организации и висши училници; - Развитие на иновационни клъстери; - Фонд за технологичен трансфер за подкрепа на инвестиции в спин-оф компании, стартиращи високотехнологични предприятия и предприятия, базирани на знанието; - Подкрепа за Европейските цифрови иновационни хъбове (ЕЦИХ); - Участие в Европейските партньорства. <ul style="list-style-type: none"> - По линия на НПВУ, Компонент 3 „Интелигентна индустрия“ - Инвестиция СЗ.П. „Програма за публична подкрепа за развитието на индустриални райони, паркове и подобни територии и за привличане на инвестиции („AttractInvestBG“)" се предвиждат следните мерки: - Изграждане, реконструкция и рехабилитация на довеждаща техническа инфраструктура до границите на индустриалния парк или зона (пътни и железопътни връзки, преносни проводни и съоръженията към тях); - Изграждане, реконструкция и рехабилитация на вътрешна техническа инфраструктура в границите на индустриалния парк или зона (улици, алеи, паркинги, площади, железопътни линии, преносни проводни и съоръжения и др.); - Изграждане на научно-изследователска (иновативна) инфраструктура – изграждане, реконструкция и преустройство на сгради и помещения за осъществяване на научно-изследователска и развойна дейност, иновации и технологичен трансфер, лаборатории за изпитвания и тестове, свързани с дейността на предприятията на територията на индустриалната зона или парк; - Изграждане на екологична вътрешна инфраструктура, създаваща иновативни, устойчиви и екологични възможности за индустриалните производства в парковете и зоните (зарядни станции на слънчеви батерии за електромобили). 	<p>хиви постижения</p> <p>Процедурата ще допринесе за стимулиране на икономическия растеж, създаване на нови работни места и увеличаване на експортния капацитет на страната чрез създаване на благоприятни условия за инвеститорите в индустриалните паркове/зони.</p> <p>Очакваният ефект е ускоряване процеса на рехабилитация, изграждане и развитие на съвременни индустриални зони и паркове за привличане на инвестиции, с необходимите за инвеститорите инфраструктура и благоприятни условия за изпълнение на нови проекти в индустрията в подкрепа на икономическия растеж.</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
Намаляване на неравенствата	<p>ПРР 2021–2027 г. планира прилагане на интегриран териториален подход чрез ефективно използване на потенциала на всяка територия в тесен диалог и сътрудничество между институции, работещи на различни нива на управление, както и други заинтересовани страни, действащи на съответната територия.</p> <p>ОПРЧР 2021–2027 финансира мерки за преодоляване на неравенствата след различни групи в неравностойно положение (маргинализирани общности, хора с увреждания, деца и др.), както и чрез участие в териториални подходи на регионално и местно ниво.</p>	<p>Предвиденият подход ще създаде необходимите условия за подобряване на потенциалите на отделните територии, ускоряване на социално-икономическия растеж и елиминиране на острите регионални различия.</p> <p>Създаване на възможности за преодоляване на предизвикателствата, породени от наличието на неравенства сред различни групи от населението.</p>
Устойчиви градове и общности	<p>Намаляване на нивата на замърсителите и достигане на установените норми в районите с нарушено качество на въздуха (мярка, адресираща СП 1, част от Приложение 1)</p> <p>По ПРР 2021–2027 г. е предвидена подкрепа на зелена градска инфраструктура чрез изграждане на обществени зони за отдих и зелени площи, както и обновяване на квартали/специфични територии с неблагоприятни социално-икономически характеристики, при спазване на принципа за несегрегация. Планирани са и мерки за финансиране на устойчива градска мобилност чрез подмяна на подвижния състав на обществения транспорт с екологично чист, зарядна инфраструктура за чисти превозни средства, велосипедна и пешеходна мрежа и др.</p> <p>Продължава изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради с основна цел - чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се осигурят подобри условия на живот на гражданите в многофамилни жилищни сгради, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.</p>	<p>Население, обхванато от мерките за намаляване на количествата на ФПЧ10 и NOx – 3 000 000 жители до 2023 г.</p> <p>Подобри жилищни условия, достъпна и привлекателна среда и достъп до качествени услуги в градовете, намаляване на климатичния отпечатък, подобрени условия в градския транспорт.</p> <p>Одобрените за обновяване сгради са 2 022, като към 2 февруари 2023 г., са обновени и въведени в експлоатация. 1 954 от тях.</p> <p>От обновяването на всички 2 022 сгради се очаква да се реализира икономия на енергия в рамките на 958 358 МВтч/годишно и годишно намаляване на емисиите на парникови газове (CO₂ и еквивалентни) – в т.ч. спестяване на 317 CO₂/килотона/годишно.</p>
Отговорно потребление	<p>Прилагане на йерархията при управление на отпадъците, предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторната употреба и оползотворяването им чрез рециклиране, намаляване на депонирането и ограничаване на вредното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве (мярка, адресираща СП 1, част от Приложение 1).</p>	<p>Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци – 240 000 т/год. до 2023 г.</p>
Борба с климатичните промени	<p>Финансиране на мерки за намаляване на емисиите на парникови газове и адаптацията към климатичните промени (мярка, адресираща СП</p>	<p>Спестени емисии на парникови газове от подкрепени проекти, подпомагащи смекчаването на неблагоприятните климатич-</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
	<p>1, част от Приложение 1).</p> <p>ПРР 2021–2027 г. планира набор от мерки свързани с енергийна ефективност и ВЕИ в сграден фонд, както и инвестиции в устойчива градска мобилност, сред които: подмяна на подвижния състав на обществения транспорт с екологичност, зарядна инфраструктура за чисти превозни средства.</p> <p>По линия на НПВУ, Компонент 8 „Устойчив транспорт“ - Реформа C8.R5 "Електрическа мобилност" включва законодателни мерки за насърчаване на мобилността с нулеви емисии.</p>	<p>ни промени: 860 000 tCO₂eq до 2023 г.</p> <p>Планираните в програмата интервенции за спомогнат за намаляване на емисиите на парникови газове от битово отопление и от транспорта.</p> <p>Ключов етап от реформата е приемането на нов Закон за насърчаване на електрическата мобилност. Целта на закона е ускоряване на електрификацията на автомобилния транспорт в България и намаляване на свързаните с него емисии на парникови газове и замърсяване на въздуха. Законът трябва да позволи и да стимулира разширяването на инфраструктурата за електрически зарядни станции в цялата държава.</p> <p>Законът трябва също така да въвежда стимули за навлизането на пазара на електрически превозни средства (ЕПС) и да е в съответствие с принципа „замърсителят плаща“, като включва специални мерки, например субсидии за превозни средства с нулеви емисии, диференциране на таксите/данъците за регистрация/собственост в зависимост от равнището на емисиите и схеми за бракуване на най-замърсяващите превозни средства (стандарт за емисии Евро 3 или по-нисък).</p>
Живот под водата	<ol style="list-style-type: none"> 1. В ПМДРА 2021–2027 е предвиден комплекс от мерки на национално и регионално ниво свързани с: възможността за намаляване морските отпадъци чрез почистване на морското дъно; инвестиции за укрепване на контрола – проследяване на уловите, деклариране на данни и др.; инвестиции за развитие на дребномащабния риболов и принос към късите вериги за доставка. 2. Опазване, поддържане и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие (мярка, адресираща СП 1, част от Приложение 1), вкл. изпълнение на проект по ОПОС 2014–2020 г.: „Натура 2000 в Черно море“, на стойност (БФП) 11,7 млн. лв. 2) Изпълнение на проекти по покана „Малка грантова схема за намаляване на морските отпадъци“ по ПООСКП на ФМ на ЕИП 2014–2021 г. – 5 на обща стойност (БФП) 1,2 млн. лв., както и на предефиниран проект "Познания и информация по отношение на регионални дейности за опазване на околната среда на 	<p>Намаляване на замърсяването на морската среда.</p> <p>Ефективно регулиране на добива на риба и ликвидиране на свръхулова, незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов.</p> <p>Осигуряване на достъп до морските ресурси и пазари за рибарите, извършващи традиционен риболов в малки количества и за прехрана.</p> <p>Завършване на мрежата Натура 2000 в морска среда.</p> <p>Намаляване на количеството отпадъци в морската среда, вкл. обучения и повишаване на осведомеността по отношение на замърсяването на морските води.</p> <p>2) Обновяване и актуализиране на данните и информацията за морската околна среда, подобряване на дефинициите, целите и индикаторите за оценка на дефинициите за добро състояние на морската околна</p>

Цел:	Предприети мерки:	Очаквано въздействие на мерките (качествено и/или количествено)
Живот на земята	<p>Черно море“ по същата програма на стойност (БФП) 1 млн. лв.</p> <p>Актуализиране на Програмите от мерки от Морската стратегия на Р. България за втори цикъл – за периода 2022 – 2027 г.</p>	<p>среда, подпомагане прилагането на Програмата от мерки към Морската стратегия на България, увеличаване на капацитета за комплексно проучване, наблюдение и моделиране на морската среда.</p>
Мир и справедливост	<p>Средносрочната програма на Република България за помощ за развитие и хуманитарна помощ за периода 2020-24 г. дефинира 5 географски региона с 27 държави (Западни Балкани, Източно Партньорство, Близък Изток и Северна Африка, Суб-сахарска Африка и Азия), 7 секторни и 3 хоризонтални приоритети.</p> <p>България предоставя средства по двустранна линия чрез безвъзмездно финансиране на проекти в страните-партньори, цели и нецели вноски към международни организации, хуманитарна помощ по двустранна и многостранна линия, както и за справяне с възникнали хуманитарни кризи.</p> <p>По двустранна линия със средства по Програмата през 2022 г. България подпомогна 19 страни за финансиране на 109 проекта в страни от Западните Балкани, Източното партньорство, Азия, Близкия изток и Африка.</p> <p>България полага последователни и целенасочени усилия постепенно да увеличава обхвата на участието си в международното сътрудничество за развитие.</p> <p>Общата предоставена помощ за развитие на Република България нараства на годишна основа от обща стойност 91,20 млн. щ.д. през 2021 г. до 231,97 млн. щ. д. през 2022 г., което по предварителни данни представлява 0,27% от БНД.</p>	<p>Площ на местообитанията, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост – 1 565 668 ха до 2023 г.</p> <p>Подкрепя на държавите-партньори за постигане на устойчиво социално-икономическо развитие. Предоставяне на средства в приоритетни за страните бенефициенти сектори като: образование, здравеопазване (включително чрез рехабилитация и изграждане на социално значима инфраструктура), икономически устойчив напредък, добро управление и развитие на демократични институции, равенство между половете, защита правата на човека, с акцент върху най-уязвимите групи особено хора в неравностойно положение, жени и момичета. Оказване на хуманитарна помощ чрез вноски към международни организации, както и за справяне със спешни хуманитарни кризи.</p>

5 Използване на фондове на ЕС

Основните направления на инвестициите, съфинансирани от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021–2027 г. са определени въз основа на анализ на социално-икономическото развитие на България 2007–2017 г. и включват:

- иновативен и интелигентен икономически преход чрез иновации и приложна наука;
- чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика;
- подобряване на мобилността и регионалната свързаност;
- развитието на човешките ресурси и образование;
- устойчиво и интегрирано развитие на регионите в страната.

Бюджетът за България възлиза на около 13 млрд. евро европейско и национално финансиране. Всички програми за периода 2021–2027 г. съдържат планирани мерки, свързани със специфичните препоръки на ЕС към България, заключенията от Националния доклад за България за 2022 г., както и с целите на ООН за устойчив растеж.

Споразумението за партньорство 2021–2027 г. е стратегически документ, който обосновава избора на цели на политиката, очертава националните приоритети в европейското финансиране, описва основния фокус на интервенциите и съдържа списък с програмите, които ще ги адресират. Документът описва и координацията, разграничението и допълването между фондовете, където е приложимо, координация с националните програми и взаимодействието с други инструменти на ЕС. Споразумението за партньорство е официално одобрено от ЕК с Решение за изпълнение от 6 юли 2022 г. На основата на стратегическата рамка, заложена в Споразумението, отделните програми детайлизират и доразвиват основните действия за изпълнение на очертаните цели и приоритети. Всички програми са одобрени от ЕК в периода август–декември 2022 г.

ППР 2021–2027 г. е с основна цел да създаде икономически силни и устойчиви региони, чрез насърчаване на балансирано териториално развитие и интегрирани инвестиции. През 2023 г. ще стартират процедури по двата основни приоритета на програмата³: интегрирано градско развитие в 10-те общини – основни центрове на растеж, и интегрирано териториално развитие на регионите, в рамките на 40 градски общини. Бюджетът на двете процедури е в размер на 1,950 млрд. лева.

Програмата за транспортна свързаност 2021–2027 г. има за цел да допринесе за развитието на железопътната и пътната инфраструктура по TEN-T мрежата, насърчаването на интермодалността и изграждането на инфраструктура за алтернативни горива по основните направления на републиканската пътна мрежа и в пристанищата с национално значение. През 2023 г. е планирано стартирането на общо 6 проекта по основните приоритети на програмата, в размер на 2,9 млрд. лева.

При ПОС 2021–2027 г. мерките са свързани с изменение на климата и риска от бедствия, сектори Води, кръгова икономика, биоразнообразие и подобряване качеството на въздуха. Те са в съответствие и с целта на ООН за насърчаване на устойчивото развитие и действията в областта на климата. В рамките на 2023 г. са планирани 21 процедури по основните приоритети на програмата: „Води“ – 2 операции с общ бюджет от над 983 млн. лева; „Отпадъци“ – 3 процедури в размер на над 430 млн. лева; „Въздух“ – 7 операции с финансиране от над 680 млн. лева; „Биологично разнообразие“ – 6 процедури в размер на над 77 млн. лева; „Риск и изменение на климата“ – 3 операции с общ бюджет от близо 276 млн. лева.

ПКИП 2021–2027 е с основна цел интелигентен и устойчив растеж на българската икономика и осъществяването на индустриална и цифрова трансформация. Предвидени са интервенции, стимулиращи повишаването на конкурентоспособността на българските МСП и въвеждането на модерни технологии, вкл. мерки за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове. Програмата ще стартира през 2023 г. с 4 процедури за предоставяне на безвъзмездни средства в размер на 548 млн. лева. Операциите са насочени към разработване и внедряване на иновации в предприятията;

³ Информацията за планираните за обявяване процедури е представена съгласно индикативните годишни работни програми за 2023 г. на отделните програми.

подобряване на производствения капацитет на МСП за семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите; подобряване на бизнес средата за повишаване експортния потенциал на българските МСП.

ПНИИДИТ 2021–2027 г. е с основна цел развитие на научните изследвания и иновациите в полза на ускореното икономическо развитие на страната. Тя е отговор и на необходимостта от ускоряване на процесите на дигитализация на публичния сектор и изграждане на благоприятна цифрова среда. Индикативната годишна работна програма за 2023 г. предвижда обявяването на 14 процедури в общ размер на 525 млн. лева. Операциите са по двата основни приоритета на програмата – „Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема“ и „Цифрова трансформация на публичния сектор“, като основният фокус на инвестициите е върху устойчивото развитие на центровете за върхови постижения и центровете за компетентност.

ПРЧР за периода 2021–2027 г. е с основна цел насърчаване на заетостта и развитието на умения, социално включване и равни възможности. За младежите са предвидени специални мерки, свързани с обучения, придобиване на умения, включване в стажуване и др. Мерките на програмата са насочени също към преодоляване на предизвикателства в сферата на социалното включване, с фокус в областта на дългосрочната грижа, осигуряването на равни възможности и достъп до качествени социални услуги и подкрепа за пълноценен живот в общността. В изпълнение са 5 процедури с общ бюджет от 530 млн. лева, като през 2023 г. са планирани за стартиране нови 9 процедури в общ размер от над 400 млн. лева.

Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021–2027 г. включва иновативни за ЕС мерки за социална подкрепа на крайно нуждаещи се лица. Програмата има принос към цялостната национална политика за смекчаване и намаляване на бедността и за преодоляване на социалното изключване. Основните направления на подкрепата са: „Подпомагане с пакети хранителни продукти и хигиенни материали“; „Топъл обяд“; „Пакети за новородени деца“ и „Детска кухня“, като в изпълнение са операции по всички планирани мерки.

С програма „Образование“ 2021–2027 г. ще се реализират дългосрочни мерки за намаляване дела на преждевременно напусналите училище, развитие на ключови компетентности и дигитална трансформация на училищното образование, в т.ч. професионалното образование и обучение. Акцент се поставя и върху адаптирането на професионалното образование и обучение спрямо динамиката на пазара на труда. Продължават мерките за въвеждане на форми на дуално образование и професионалното ориентиране на студентите чрез практики. Програмата стартира с 2 процедури за 221 млн. лева, насочени към подкрепа за личностно развитие в училищното образование и модернизиране на професионалното образование и обучение. Работната програма за 2023 г. включва 6 процедури за над 700 млн. лв., в т.ч. за осигуряване на подкрепа за личностно развитие в системата на предучилищното образование, както и за прилагане на компетентностния подход в училищното образование. По Програма „Образование“ са предвидени средства за финансиране на прилагането на част от мерките на национално ниво за изпълнение на Препоръката на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейската гаранция за детето, предвидени в Плана за действие до 2030 година, приет с Решение № 879 на Министерския съвет от 09.11.2022 г.

Програма „Техническа помощ“ 2021–2027 г. има за цел да гарантира ефективното управление на средствата за всички програми, съфинансирани от Европейските фондове при споделено управление, чрез укрепване на капацитета на органите, бенефициентите и партньорите, както и повишаване на прозрачността и комуникиране на постигнатите резултати. През 2023 г. ще започне изпълнението на 6 операции по приоритетите на програмата, с общ обем на финансиране в размер на 108 млн. лева

Изпълнението на ПМДРА 2021–2027 г. ще гарантира устойчивото управление на риболова, защитата и подобряването на околната среда и природните ресурси чрез минимизиране на отрицателното въздействие върху тях, развитие на общностите, занимаващи се с рибарство и производство на аквакултури, в крайбрежните и вътрешните райони на страната и по поречието на р. Дунав. ■